

УДК 631.155:658.511

№ держреєстрації: 0116U002741

Інв. №

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

(ТДАТУ)

72310, Запорізька обл., м. Мелітополь, пр-т. Б.Хмельницького, 18

тел. 8(0619)42-21-29

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з наукової роботи

д.т.н., професор

В.Т.Надикто

«24» грудня 2019 р.

ЗВІТ

ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Науково-методологічні засади обліково-аналітичного та фінансово-
інвестиційного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання
(проміжний)

Директор НДІ
д.е.н., професор

20.12.2019

Т.І. Яворська

Керівник НДР
д.е.н., професор

20.12.2019

Н.В. Трусова

ТДАТУ, 2019

Рукопис закінчено 20 грудня 2019 р.

Результати цієї роботи розглянуто Науково технічною радою Науково-дослідного інституту «Стратегії соціально-економічного розвитку АПВ Півдня України» протокол від «24» грудня 2019 р. № 4

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
(ТДАТУ)

72310, Запорізька обл., м. Мелітополь, пр-т. Б.Хмельницького, 18
тел. 8(0619)42-21-29

ЗВІТ
ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Науково-методологічні засади обліково-аналітичного та фінансово-інвестиційного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання
(проміжний)

Трусова Н.В., д.е.н., професор
Сокіл О.Г., д.е.н., доцент
Трачова Д.М., д.е.н., доцент
Безверхня Ю.В., к.е.н., доцент
Воронянська О.В., к.е.н., доцент
Голуб Н.О., к.е.н., доцент
Демчук О.М., к.е.н., доцент
Ілляшенко К.В., к.е.н., доцент
Костякова А.А., к.е.н., доцент
Кучеркова С.О., к.е.н., доцент
Левченко О.П., к.е.н., доцент
Прус Ю.О., к.е.н., доцент
Сахно Л.А., к.е.н., доцент

ТДАТУ, 2019

СПИСОК АВТОРІВ

Керівник НДР, керівник теми 3, д.е.н., професор _____	Н.В.Трусова (вступ, розд.1.3, 2.3, 3.3, висновки)
керівник теми 1, д.е.н., доцент _____	О.Г. Сокіл (розд. 1.1, 2.1, 3.1, висновки)
керівник теми 2, д.е.н., доцент _____	Д.М. Трачова (розд. 1.2, 2.2, 3.2, висновки)
<u>Інші виконавці:</u>	
к.е.н., доцент _____	Ю.В.Безверхня (розд. 2.3, 3.3)
к.е.н., доцент _____	О.В. Воронянська (розд. 2.3, 3.3)
к.е.н., доцент _____	Н.О. Голуб (розд. 2.2, 3.2)
к.е.н., доцент _____	О.В.Демчук (розд. 2.2, 3.2)
к.е.н., доцент _____	К.В.Ілляшенко (тит. аркуш, зміст, розд. 2.3, 3.3, додаток А)
к.е.н., доцент _____	А.А.Костякова (розд. 2.1, 3.1)
к.е.н., доцент _____	С.О. Кучеркова (розд. 2.1, 3.1)
к.е.н., доцент _____	О.П. Левченко (розд. 2.2, 3.2)
к.е.н., доцент _____	Ю.О. Прус (розд. 2.3, 3.3)
к.е.н., доцент _____	Л.А. Сахно (розд. 2.2, 3.2)
_____	<i>(підпис, дата)</i>

РЕФЕРАТ

Об'єктом дослідження є процес обліково-аналітичного та фінансово-інвестиційного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання.

Метою роботи є розроблення теоретико-методологічних положень й рекомендацій щодо організації обліково-аналітичного забезпечення та реалізації економічних механізмів розвитку сільськогосподарських підприємств на засадах фінансово-управлінського обліку, звітності та оподаткування, науково-методологічних підходів до формування та організації обліково-аналітичного забезпечення для формування амортизаційної політики й здійснення аудиту фінансово-господарської діяльності аграрних підприємств з метою імплементації стандартів та нормативів в Україні, вдосконалення методологічних підходів та обґрунтування науково-методичних рекомендацій щодо формування потенціалу стабільного розвитку суб'єктів господарювання, обумовленого циклом фінансово-інвестиційного забезпечення на підставі вибору модельної конструкції сукупних витрат й результатів операційної, фінансової, інвестиційної діяльності інтегрованих структур бізнес-партнерства.

Методологічною та теоретичною основою дослідження послужили праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з обліково-аналітичного та фінансово-інвестиційного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання. У процесі дослідження використовувалися монографічний метод та абстрактно-логічний підхід до вивчення теоретичних і практичних проблем досліджуваної тематики.

За темою дослідження надруковано 61 наукову роботу (25,3 д.а., у тому числі 8,8 у фахових виданнях, 6,05 – тези конференцій, інші – 10,45) (Додаток А).

Результати роботи рекомендовано впровадити в роботу аграрних підприємств та їх об'єднань, методичні рекомендації за результатами досліджень можуть використовуватися управліннями сільського господарства та дорадчими службами.

Галузева направленість результатів дослідження – підприємства АПК.

Робота та зроблені в ній висновки мають наукову та практичну цінність щодо ефективного обліково-аналітичного та фінансово-інвестиційного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання.

Проблеми обліково-аналітичного та фінансово-інвестиційного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання все ще актуальні та потребують подальших досліджень.

Звіт про наукову роботу розміщується на 34 сторінках, має 3 розділи, 1 додаток. Перелік посилань складається з 21 джерела.

1. ОБЛІК, 2. АНАЛІЗ, 3. СТАЛИЙ РОЗВИТОК, 4. АГРОПРОМИСЛОВЕ ВИРОБНИЦТВО, 5. АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА, 6. АУДИТ, 7. ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ЗМІСТ

Вступ	6
Розділ 1. Програма дослідження	7
Розділ 2. Методика дослідження	9
Розділ 3. Результати дослідження	10
Висновки	30
Перелік посилань	33
Додатки	35

ВСТУП

Успішне функціонування вітчизняної економіки обумовлене стійким розвитком всіх її галузей, який може бути досягнуто лише за допомогою ефективного функціонування первинних ланок економічної системи – організацій. Створення системи ефективного управління в українських організаціях вимагає розробки теоретико-методичних положень і рекомендацій, направлених на удосконалення обліково-аналітичного забезпечення процесу розробки і ухвалення управлінських рішень і визначення найбільш ефективних методів формування інформаційних потоків для цілей управління стійким розвитком організацій.

Невід'ємною частиною вдосконалення ринкових механізмів у сільському господарстві є стандартизація системи обліку, адаптація її до міжнародних стандартів, удосконалення звітності. Гостро постає питання обліку, аналізу та регулювання виробничих витрат аграрних підприємств.

Недосконалий механізм обліку амортизаційних відрахувань без використання активних рахунків для накопичення амортизації частіше створює віртуальний амортизаційний фонд, який не має реального підтвердження на рахунках підприємства. Відсутність контролю з боку держави за відповідним формуванням амортизаційного фонду і одночасна уразливість цієї статті витрат при формуванні собівартості продукції сприяє уповільненню процесу реального формування амортизаційного фонду підприємства. Одночасно такий напрямок підвищення економічної ефективності використання необоротних активів не повинен створювати додаткового фіскального або контролюючого тягаря, який би заважав економічній самостійності та маневреності підприємства.

Ці та інші питання обумовлюють актуальність та важливість для економіки України програми дослідження обліково-аналітичного та фінансово-інвестиційного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання забезпечення підприємств аграрної галузі.

Мета даного дослідження – розробити пропозиції щодо ефективного обліково-аналітичного та фінансово-інвестиційного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання.

Галузева направленість результатів дослідження – підприємства АПК.

Дослідження має зв'язок з науковою програмою «Науково-методологічне забезпечення соціально-економічного та інноваційного розвитку АПК Півдня України» (№ державної реєстрації 0107U008975) та «Методологія управління підприємствами різних організаційно-правових форм та форм власності» (державний реєстраційний номер 0107U001146).

РОЗДІЛ 1. ПРОГРАМА ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Стан обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств

1.2 Стан обліково-аналітичного забезпечення амортизаційної політики та аудиту аграрних підприємств

1.3 Оцінка джерел формування фінансово-інвестиційне забезпечення потенціалу стабільного розвитку суб'єктів господарювання

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Ретроспективний аналіз теорії і практики бухгалтерського обліку навколишнього середовища, людського капіталу та інших соціальних аспектів підприємництва дає змогу сформулювати концептуальну модель об'єктивних факторів, які зумовлюють розширення традиційного бухгалтерського обліку складовою обліку сталого розвитку.

Значення обліково-аналітичного забезпечення для системи управління звітністю сталого розвитку підприємства важко переоцінити. Ці два об'єкти є взаємопов'язані та взаємозалежні. Результативність управління підприємства в значній мірі визначається звітністю і якістю його обліково-аналітичного процесу інформаційного забезпечення. Значимість звітності сталого розвитку підвищується с переходом до нової економіки — економіки знань. Вимоги до обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку в умовах економіки знань визначаються новим, якісно вищим рівнем управління і прийняття рішень, вибором цільових орієнтирів сталого розвитку, появою нових об'єктів обліку, розкриття інформації про яких в умовах глобального інформаційного середовища забезпечить прозорість компанії та адекватність системи управління процесами створення доданої вартості.

2.2 Методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання та загальнонаукові методи: комплексного аналізу і синтезу; формальної і діалектичної логіки (при вивченні сутності понять «амортизація», «амортизаційна політика» в умовах глобалізації світових економічних процесів та дослідженні їх еволюції); системного узагальнення (при визначенні функцій амортизації, дослідженні зарубіжного досвіду регулювання розподілу амортизаційних відрахувань); соціологічного аналізу (при вивченні думки фахівців щодо практичної реалізації обліково-інформаційної складової формування амортизаційної політики в рамках національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і звітності); порівняльно-економічного та статистичного аналізу (при вивченні фінансових показників підприємств різних організаційно-правових форм); прогнозування (з метою визначення перспективних напрямів інвестування в необоротні активи), історичний і діалектичний (при дослідженні становлення та розвитку амортизації з урахуванням інституціональної теорії обліку); абстрактно-логічний (при теоретичному обґрунтуванні суті предмета і об'єкта амортизаційної політики); монографічний (для детального вивчення облікової політики підприємств, законодавчих і нормативно-правових актів з питань облікової політики, методології і методики її облікового забезпечення в частині формування амортизаційної політики); аналізу і синтезу (під час виділення окремих методик, форм і елементів амортизаційної політики); порівняння (для зіставлення економічних показників); графічний метод (для наочного відображення динаміки досліджуваних показників); узагальнення і групування (з метою визначення інтегрального показника інноваційності галузі); моделювання (при побудові моделі визначення життєвого циклу активу).

2.3 Теоретичні засади дослідження ґрунтуються на фундаментальних положеннях економічної теорії, сучасної теорії фінансів та інвестиційного менеджменту, моделюванні складних економічних систем, фінансового прогнозування і стратегічного аналізу в галузі сільського господарства з проблем формування інвестиційної привабливості альтернативних інвестиційних бізнес-проектів суб'єктів господарювання. Методологічною основою дослідження є імплементація критеріїв оцінки інвестиційної привабливості альтернативних інвестиційних бізнес-проектів суб'єктів господарювання з врахуванням ризику за сукупність методів і підходів, які забезпечують єдність загальнофілософського діалектичного пізнання, загальнонаукових і спеціальних методів узагальненого логікою аналізу: методи гносеологічного аналізу, методи системно-структурного аналізу та синтезу, методи причинно-наслідкових зв'язків, економіко-статистичні методи, методи економіко-математичного моделювання.

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1.1. Виокремлення у понятійно-термінологічному апараті теорії бухгалтерського обліку нового поняття «облік сталого розвитку» є важливим як для цілісного розуміння сутності сталого розвитку, так і для нормативної й організаційної націленості на побудову такого обліку підприємствами. З одного боку, він є сегментарною, а з іншого органічною складовою системи обліку підприємства, зорганізованої на вимогу політики сталого розвитку, має відповідне теоретико-методологічне та організаційно-методичне забезпечення й ідентифікується в обліковій політиці, оперативній, статистичній та фінансовій звітності (рис. 1). Виокремлення в бухгалтерському обліку складової обліку сталого розвитку мотивовано потребою вимірювати успішність роботи підприємства не тільки за фінансовими, але і соціальними та екологічними показниками.

Рис. 1. Сутність поняття категорії «облік сталого розвитку»*

* Авторська розробка.

У роботі обґрунтовано необхідність ширшого розгляду предмета бухгалтерського обліку, як це трактує інституціональна теорія бухгалтерського обліку. Нове уявлення про предмет як вивчення природи інформаційного забезпечення довіри, порозуміння і керованості у соціально-економічному просторі, дало нагоду змодельовати подальший розвиток обліку на виклики епохи екологічної та соціальної відповідальності й інформаційних технологій. Це дало змогу сформулювати концептуальну модель об'єктивних факторів, які зумовлюють побудову сегменту обліку сталого розвитку в бухгалтерському обліку для забезпечення релевантності інформації на запити в ХХІ столітті.

Акцептування предмета бухгалтерського обліку на відображенні господарських операцій не враховує всі соціальні й екологічні аспекти

формування інформації, а також чинники зовнішнього впливу на неї. До таких чинників належать і п'ять видів капіталів (підприємницький, фінансовий, людський, соціальний та екологічний), які відповідно співвідносяться й узагальнюються трьома видами обліку: стратегічним, соціальним та екологічним. Іншою проблемою для користувачів інтегрованої (фінансової, екологічної та соціальної) інформації є її подання в неупередженій та якісній формі через розмежування зовнішніх і внутрішніх складових обліку сталого розвитку. Концептуальними засадами побудови обліку сталого розвитку визначено розширення змістовної функціонально-комплексної моделі розвитку на основі прямокутної системи координат за місцями формування і надання інформації (управлінський та фінансовий облік сталого розвитку) та формою інформації (натуральний і монетарний облік сталого розвитку) (рис. 2).

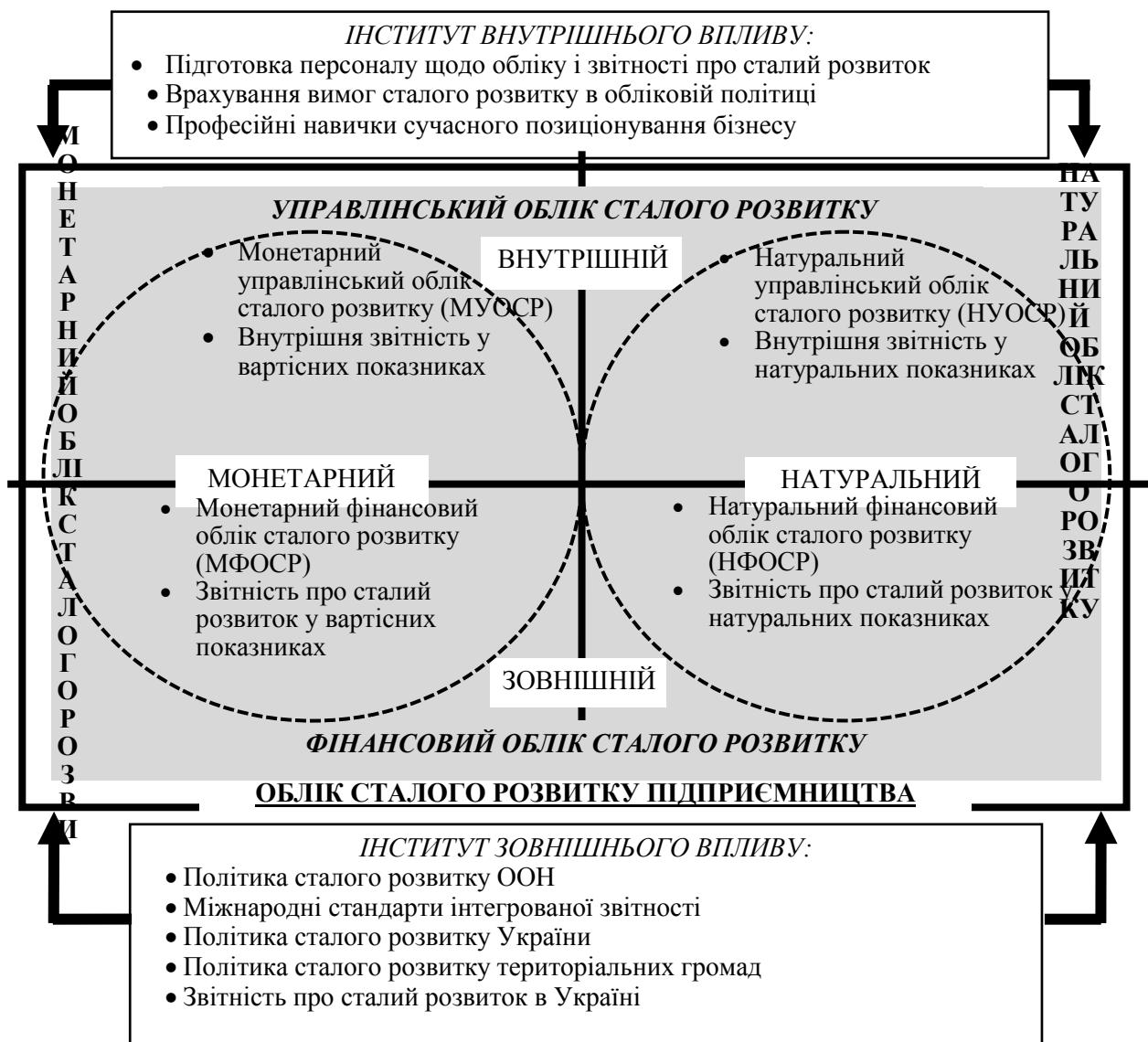

Рис. 2. Концептуальні засади розбудови обліку сталого розвитку*
* Авторська розробка.

Це розв'язує проблему комплексного розуміння обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку підприємництва, що на основі відповідної

матриці враховує стан, розвиток та вплив зовнішніх та внутрішніх інститутів та інституцій, існування та зміни їх обґрунтованих аргументів у довгостроковому/короткостроковому фокусі, аналізі інформації через призму минулого/майбутнього.

Отже, обліково-інформаційне забезпечення політики сталого розвитку розширює місію та функціональність бухгалтерського обліку, що потребує удосконалення і його парадигми. Дослідженнями встановлено що основними її доповненнями є переосмислення мети, завдань, предмета, об'єктів, методів, функцій та ключових аспектів обліку. Зміни ґрунтуються на моделі облікового забезпечення сталого розвитку, яка, по-перше, охоплює внутрішню підсистему обліку сталого розвитку, що дає змогу визначити конкретні правила та процедури з відображення інформації, пов'язаної із соціальною та екологічною діяльністю, по-друге, поєднує інтегровану інформацію, що надходить у вигляді облікових даних чи документів (зокрема описового характеру), яка за допомогою внутрішнього і загального інструментарію трансформується у зовнішній елемент системи – звітність про сталий розвиток. Удосконалена парадигма дає змогу виділити в бухгалтерському обліку внутрішню підсистему обліку сталого розвитку, визначити в обліковій політиці підприємства особливі правила і процедури з відображення інформації, пов'язаної з соціально-екологічною діяльністю, а у теоретичному аспекті розв'язувати проблеми обліку у взаємозв'язку з сучасними тенденціями розвитку науки, бізнесу, поселень і довкілля [2, с.248; 3. с. 69].

3.1.2. За результатами аналізу підготовки нефінансових звітів аграрними підприємствами у світі та Україні виявлено найбільшу їх концентрацію у Європі та Південній Америці. В Україні підготовка нефінансових звітів все ще є прерогативою великих національних компаній та представництв міжнародних корпорацій. Проте євроінтеграційні процеси прискорюють і розширюють запровадження в Україні інтегрованої звітності / звітності про сталий розвиток. Анкетування близько 10 представників виконавчих органів сільських об'єднаних територіальних громад показало повну їх зацікавленість в оприлюдненні інтегрованої звітності суб'єктами, що господарюють на їхній території. Водночас опитування понад 100 керівників середніх сільськогосподарських підприємств засвідчило їх інтерес в інформуванні через інтегровану звітність сільських громад про соціальну відповідальність та збереження родючості ґрунтів (по орендованих земельних паях) підконтрольним їм бізнесом. За даними форми № 2-ферм «Основні показники господарської діяльності фермерського господарства» Державної служби статистики України більше 10 % зареєстрованих фермерських господарств по землекористуванню і зайнятій праці належать до категорії середніх підприємств та ведуть активну соціально відповідальну діяльність. Це дало нам підстави зробити висновок, що в оглядовій перспективі формування й оприлюднення звітності про сталий розвиток буде наростати як обов'язкова, так і добровільна звітність про сталий розвиток сільськогосподарських підприємств, а відтак і організування відповідного обліку (табл. 1).

Таблиця 1

Перспективи звітності зі сталого розвитку аграрними підприємствами України*

Види аграрних підприємств	Середній земельний банк, тис. га	Кількість, од.	Орієнтовані на облік сталого розвитку, од.	
			з 2019 року	з 2025 року
Великі (агрохолдинги)	Більше 10	150	150	150
Середні	Від 1,5 до 10	16200	1960	16200
Малі (фермерські)	До 1,5	38000	0	3700

* Спрогнозовано автором на основі даних опитування та Державної служби статистики України [1].

Ці дослідження остаточно підтвердили необхідність розроблення парадигми розвитку звітності про сталий розвиток підприємства (рис. 3). Вона базується на синергетичній взаємодії карти інтересів стейкхолдерів та цілей сталого розвитку підприємства. Такий підхід формує матрицю оцінки рівня обліково-аналітичного забезпечення і пропонує дерево рішень для визначення варіантів звітності про сталий розвиток за трьома варіантами подання: звіт про сталий розвиток сільськогосподарського підприємства; альтернативний звіт про сталий розвиток, що є окремим або стислим звітом про сталий розвиток; розширений фінансовий звіт із відповідною таксономією фінансової звітності [9, с.123].

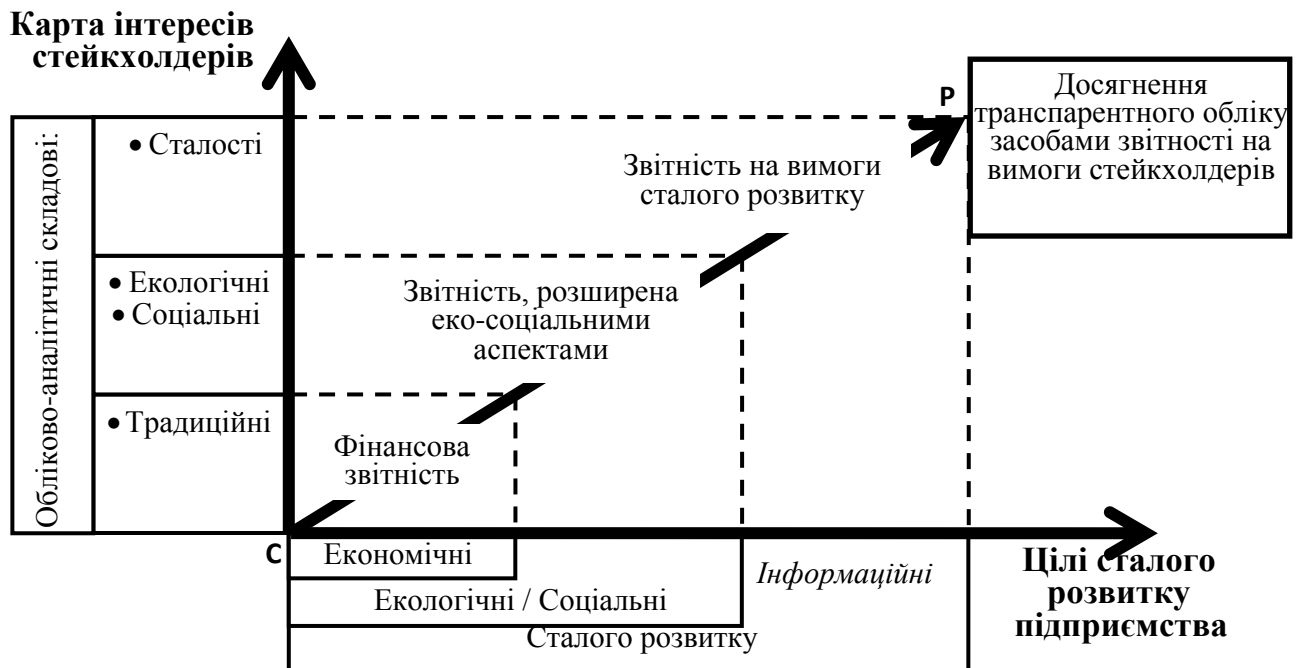

Рис. 3. Парадигма розвитку звітності про сталий розвиток підприємства*

* Авторська розробка.

Запропонований підхід до розвитку звітності потребує розроблення концептуальних основ забезпечення транспарентності бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств політиці сталого розвитку. Запропоновані нами концептуальні основи базуються на оцінці стану і проблем обліково-

аналітичного забезпечення сталого розвитку та означенні основних шляхів вирішення цієї проблеми (необхідності гармонізації показників міжнародних стандартів зі сталого розвитку для сільськогосподарських виробників; запровадження відповідних програм наукових досліджень із забезпечення прозорості бухгалтерського обліку підприємства сучасним вимогам; ухваленню відповідної галузевої облікової політики), що спрямовує і формує основи офіційної регламентації звітності аграрних підприємств України.

Концептуальні основи визначили основні параметри розробленого нами П(С)БО «Облік та звітність про сталий розвиток в аграрній галузі», в якому знаходять відображення загальні принципи, методи, цілі, варіантність відповідно до специфіки кожного виду сільськогосподарського виробництва та форм господарювання. Визначається за принципом консенсусу формування екологічних, соціальних та економічних показників для загального й разового задоволення запитів стейкхолдерів.

Нині офіційна фінансова та статистична звітність не містить інформації про еколого-соціальну результативність аграрного підприємництва. Для вирішення цієї проблеми в роботі сформовано алгоритм адаптування до галузевої специфіки балансового методу бухгалтерського обліку (рис. 4).

Рис. 4. Адаптація балансового методу бухгалтерського обліку під узагальнення і вимір еколого-соціальної результативності аграрного підприємництва*

* Авторська розробка.

Відповідно до цього алгоритму використовуються допоміжні звіти та таксономія до: Балансу сталого розвитку з урахуванням інтеграції у розділи

активу природних активів і в розділі пасиву – оцінки природного капіталу та природних зобов'язань, з одного боку, з іншого – Звіту про фінансові результати сталого розвитку з розрахунком валового екологічно-інтегрованого прибутку (збитку). Такий підхід надасть стейкхолдерам та менеджерам сільськогосподарського підприємства нагоду визначення валового економічного і еколого-соціального прибутку (збитку) підприємства.

3.2. Сутність амортизації, наукове визначення і цілісне розуміння її природи формувалося під впливом різних економічних теорій. Проведений аналіз основ класичної політекономії, неокласичної та інституціональної економічної теорії, загальнофілософських доктрин і теорій засвідчив еволюційну розбудову категорії «амортизація» від простого корективу вартості майна до джерела розширеного відтворення. Критична оцінка поглядів різних економічних шкіл дозволила поглибити трактування категорії «амортизація».

Запропоновано визначення амортизації як інституційно-облікового процесу акумулювання коштів підприємства на розширене інноваційне відтворення його необоротних активів, що визначається формальними «правилами гри» (законодавчі, податкові та інші норми) і неформальними правилами (судження бухгалтерів підприємств у межах облікової політики) та дозволяє розглядати амортизаційну політику, як інтегрований інструмент стратегічного фінансового планування та інвестиційно-інноваційного відтворення необоротних активів на всіх рівнях управління і при формуванні політики прискореного науково-технічного розвитку України у відповідних державних стратегіях, концепціях і програмах [11, с.167].

Інститут бухгалтерського обліку набуває ключового значення у вирішенні проблеми розбалансованості факторів впливу на формування амортизаційної політики через реалізацію його методологічних, організаційних, статистичних та аналітичних можливостей і обґрунтування пріоритетності амортизації, як джерела інвестицій при реалізації інноваційної політики держави. У цьому контексті набуває іншого значення не тільки сама категорія «амортизація», а й визначення сутності її предмета та об'єкта, необхідне для формування концептуального уявлення про амортизаційну політику інновацій, в якій роль каталізатора науково-технічного прогресу виконує бухгалтерський облік. Виходячи із з'ясування запитів державної інноваційної політики та інвестиційної політики підприємства до амортизації виділено подвійну сутність, цілісність і складові предмету амортизації (як державної облікової і податкової політики, так і природи акумулювання підприємством коштів на інноваційне відтворення) та об'єкту амортизації (як системи законодавчо-нормативного забезпечення, так і процесу формування і відтворення необоротних активів в обліку підприємств), що базується на можливостях поглибленої ідентифікації амортизації в бухгалтерському обліку та у фінансовій і статистичній звітності. Нове теоретичне уявлення про предмет і об'єкт амортизації посилює місце і роль бухгалтерського обліку у формуванні інформаційної бази щодо амортизації як на мікро-, так і на макрорівнях, сприяє реалізації національної мети прискореного розвитку

України для досягнення гідного місця в глобальному світі [12, с.185].

Амортизаційна політика України формується під впливом державних і недержавних інститутів, «правила гри» яких ґрунтуються на пріоритетності власних інтересів і не враховують сучасні системні вимоги глобального економічного розвитку. В зв'язку з цим виникла необхідність розширення трактування і застосування інституційного підходу до оцінки стану регулювання амортизаційної політики в Україні через з'ясування кількісного складу, рівня впливу інститутів на амортизаційну політику підприємства, що дозволило виявити проблеми домінування фіскальних інститутів у цьому питанні та необхідність дотримання стратегії спільної, узгодженої участі всіх відповідальних за амортизаційну політику держави регуляторів.

Формальні інституції не готові ефективно взаємодіяти й узгоджувати інноваційно спрямовану амортизаційну політику з нормативною базою, що вже існує. Неформальні інститути не готові сприймати новий формат обміну інформацією і поєднання облікової та технічної складової цієї інформаційної системи. Для здійснення амортизаційної політики необхідно максимально ефективно використати можливості інститутів всіх рівнів і встановити чітку систему її регулювання (рис. 5).

Тільки комплексний підхід з боку професійних бухгалтерів (у частині формування якісної облікової інформації щодо необоротних активів) і державних регуляторів (у частині використання облікової інформації) дозволять проводити дієву інвестиційно орієнтовану амортизаційну політику, яка спрямована на інноваційне відтворення необоротних активів. Забезпечити успішне провадження амортизаційної політики покликана збалансована інфраструктурна підтримка, яка ґрунтується на ієрархічній інституціональній системі регулювання та розбудові організаційної, ринкової, інформаційної, методологічної та моніторингової інфраструктури, що приведе до покращення облікової політики підприємництва в частині амортизаційних відрахувань, їх моніторингу та регуляторних заходів і забезпечить сталий інвестиційно-інноваційний розвиток країни [13, с.150].

Дослідження сучасного стану формування амортизаційної політики України виявило її пряму залежність від загальноекономічних факторів, таких як розмір підприємства, ступінь свободи дій, рівень оподаткування тощо. За статистичними даними, в 2018 р. близько 82% підприємств належить до категорії «мікропідприємства», і відповідно, до формування амортизаційної політики ставляться формально, а 81% від загальної кількості суб'єктів господарювання – це фізичні особи, які в переважній більшості взагалі не займаються розрахунком амортизації. Це відбувається з причин неусвідомлення важливості амортизаційної складової в обліковій стратегії розвитку підприємства та відсутності людських і технічних ресурсів для аналітичної роботи, організації обміну і використання інформації. Дослідження дали змогу виявити фактори впливу інформаційної епохи на формування амортизаційної політики суб'єктами господарювання [14, с.149].

Рис.5. Удосконалена система регулювання амортизаційної політики на засадах інституціональної теорії бухгалтерського обліку*

*Авторська розробка.

Аналіз динаміки і структури інвестицій в необоротні активи за 2015-2018 роки показав пріоритетність фінансування за напрямом «заміна зношених машин або устаткування». Серед усіх інвестицій частка цього напрямку складає від 33 до 42% статистичних спостережень. Моделювання подальших інвестиційних рішень за визначеними статистикою напрямками виявило тенденцію до зниження інвестицій в раціоналізацію виробництва (17% від загальної кількості підприємств у 2021 р.) та суттєве зростання частки інвестицій в заміну зношених машин та устаткування (понад 80% у 2021 р.) (рис.6).

Такі результати моделювання засвідчують потребу перегляду на державному рівні та, відповідно, в обліковій політиці підприємств методики нарахування амортизації, важливим елементом якої є визначення терміну корисного використання активу. Це підтверджує досвід країн G7, де велика увага приділяється раціональній, збалансованій амортизаційній політиці, яка ґрунтується на системі обмежень термінів корисного використання, оптимальне значення якого називають тривалістю життєвого циклу активу. Цей показник визначається щорічно на підставі масиву статистичних даних за методом динамічного програмування [15, с.215].

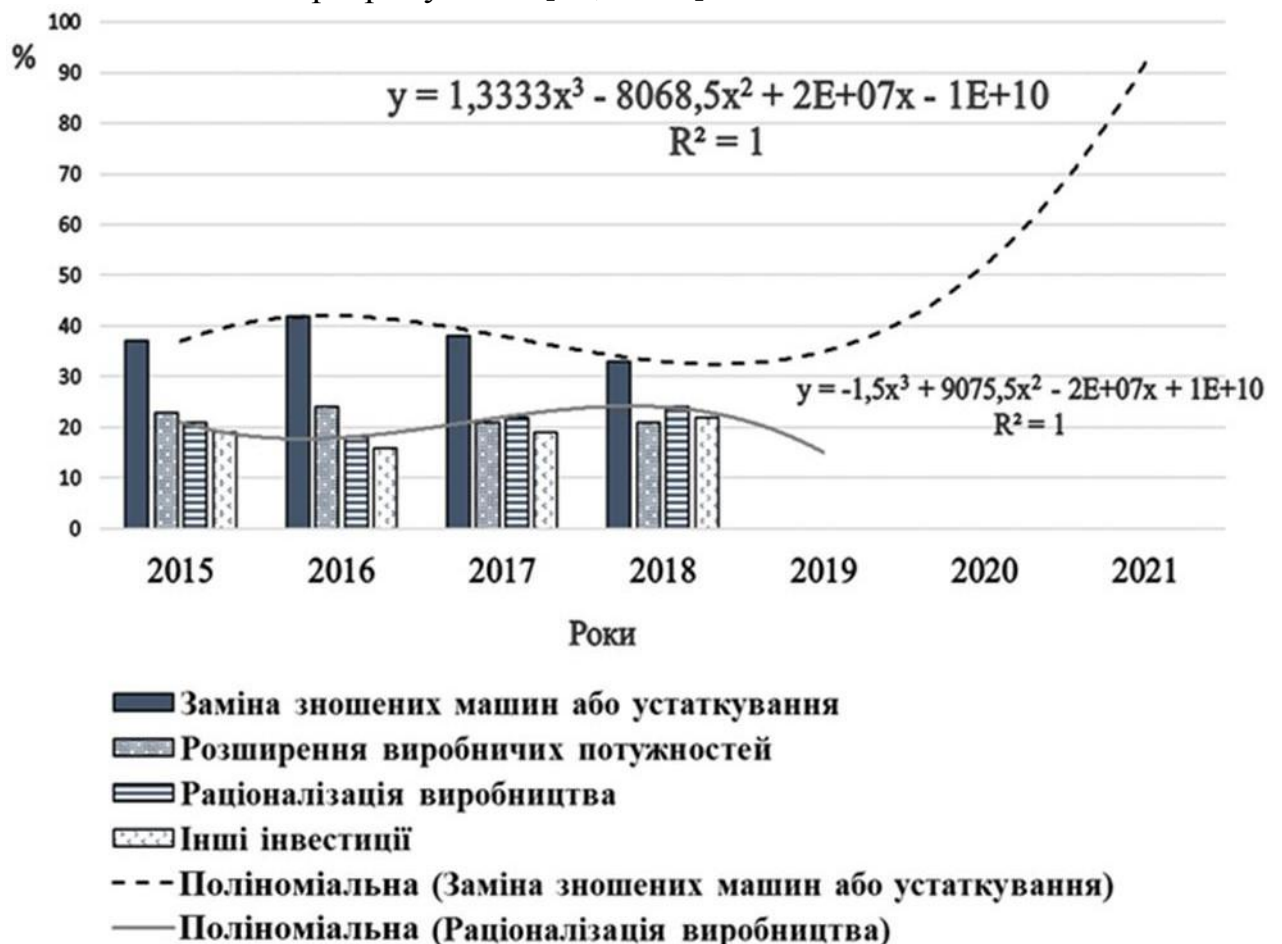

Рис.6. Динаміка, структура і моделювання інвестицій за їх цільовим призначенням*

*Авторська розробка

Для апробації моделі були проведені розрахунки визначення життєвого циклу вантажного автомобіля на підставі даних анкетування підприємств різних галузей економіки. Результати розрахунків тривалості життєвого циклу активу склали для сільського господарства 10 років, для торгівлі - 6, підприємств транспорту - 7 і промисловості - 8 років, при середньому значенні по досліджуваних підприємствах 15 років. Зміна методики обчислення амортизації дозволить враховувати особливості інноваційного відновлення необоротних активів у галузевому розрізі з огляду на наявні у ній темпи й особливості науково-технічного прогресу.

Передумовою здійснення цілісної амортизаційної політики є розвиток теоретичних основ формування центрів відповідальності за амортизаційну політику, які базуються на принципах цілісності, системності та відповідальності і вибудовуються на ієрархічній взаємодоповнюючій системі регулювання, що включає інноваційну, обліково-інформаційну, звітно-контрольну складові на державно-регуляторному рівні та складову відповідальності за формування і використання амортизаційного фонду підприємства. Це відповідає умовам сучасної розбудови інноваційно орієнтованої економіки в розвинутих країнах та забезпечує концептуальну основу розбудови амортизаційної політики України.

Попередні дослідження складових елементів методики нарахування амортизації і досвіду їх практичного застосування дозволили залучити до практики вітчизняного обліку амортизації визначення інноваційно сприятливих термінів корисного використання активів. Одночасно швидкість науково-технічного прогресу та факт наявності «технологічних стрибків» розвитку вимагає диференційованого галузевого підходу до кожного виду активів [16, с.146].

Для вирішення такого завдання в роботі розроблений інноваційно-інвестиційний базис класифікації необоротних активів шляхом застосування показника ступеня інноваційності галузі, як інтегрованого показника частки витрат на науково-технічні розробки в сумі чистого доходу галузі і частки витрат на інноваційні технології у витратах виробництва, що дозволило виділити галузі з різним ступенем інноваційності для розширення класифікації необоротних активів. З урахуванням запропонованих елементів розроблено методологічні основи визначення інтегрованої ставки амортизації активу, яка базується на уніфікованому підході до визначення річної норми амортизації в нормативних актах та в обліковій політиці підприємства і передбачає поетапне застосування таких проміжних показників, як ранжування галузей відповідно до ступеня інноваційності, тривалість життєвого циклу необоротного активу та коефіцієнт зниження вартості активу на ранніх стадіях життєвого циклу, що дає змогу інтегрувати результати попередніх етапів і врахувати більш об'єктивну ставку амортизації активу, яка враховує максимум облікових, технічних і експлуатаційних характеристик активу і дозволяє формувати амортизаційний фонд підприємства виходячи із майбутньої вартості інноваційного відновлення (рис. 7).

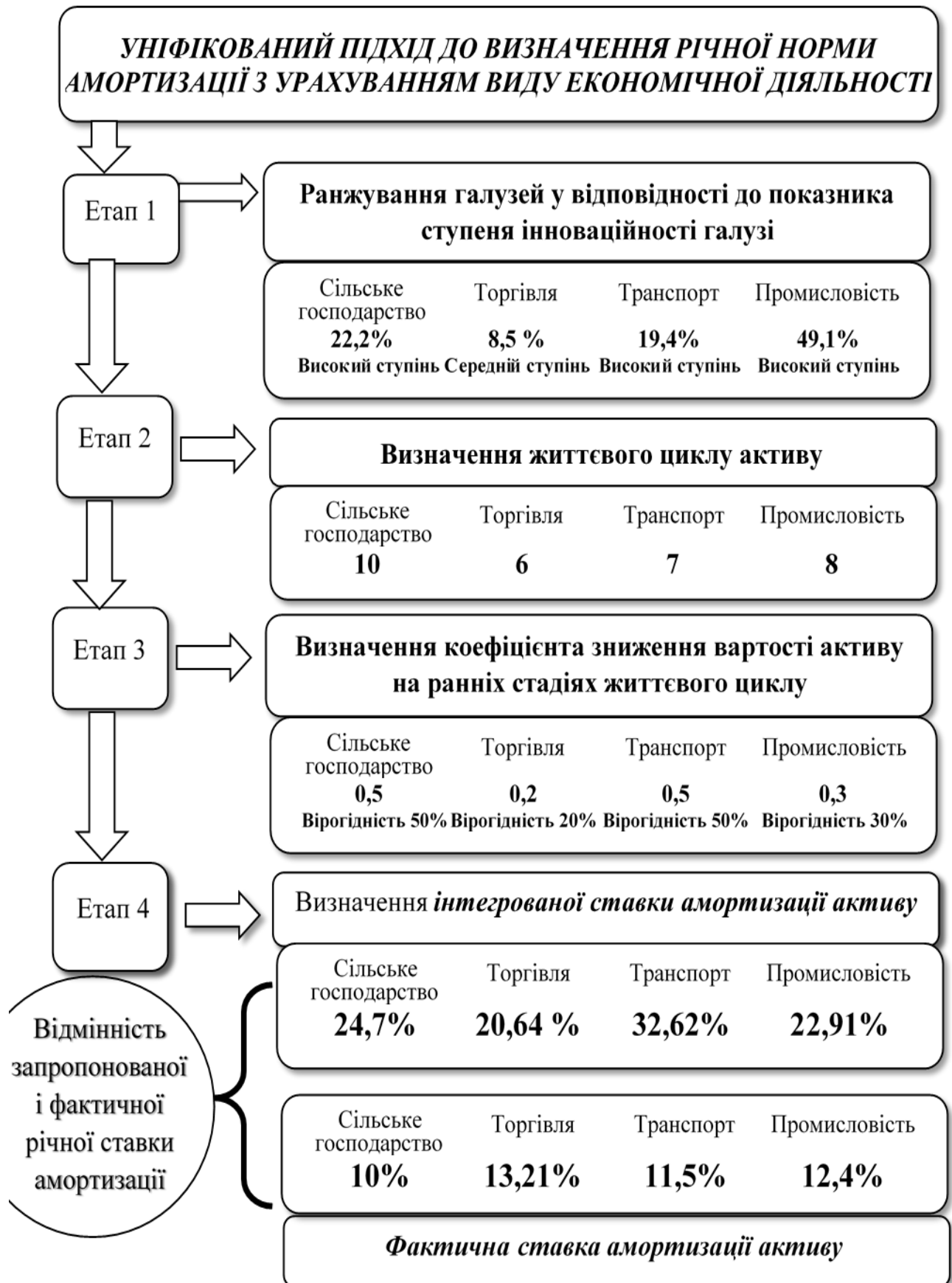

Рис. 7. Методичні основи визначення інтегрованої ставки амортизації активу та результати їх апробації*

*Авторська розробка

Застосування запропонованої ставки амортизації активу наочно ілюструє врахування галузевої специфіки підприємства, адже при майже однаковому рівні інноваційності в транспортному підприємстві вантажний автомобіль є основним засобом виробництва, а в сільському господарстві - допоміжним, звідси й різні терміни життєвого циклу активу. Зміна методики і можливість її щорічного перегляду повинна бути закріплена в наказі про облікову політику підприємства, що дозволить сформувати необхідний для інноваційного відтворення інвестиційний ресурс у вигляді амортизаційного фонду підприємства.

Встановлено, що затверджена 2001 р. Кабінетом Міністрів України, загальнодержавна концепція амортизації не привела до дієвих змін в амортизаційній політиці. Однією з причин неефективності є відсутність у ній базових положень, що формують для відповідних регуляторних інститутів та підприємств звітно-облікову основу ефективного провадження амортизаційної політики.

Для вирішення цієї проблеми в дисертації розроблені концептуальні положення обліково-інформаційного забезпечення формування амортизаційної політики, яка націлена на стимулювання прискореного інноваційно-інвестиційного розвитку України, визначає основні завдання для відповідних державних регуляторних інституцій і підприємств, передбачає комплексне і системне методологічне і методичне забезпечення оперативного визначення ставок амортизаційних відрахувань (використання найбільш ефективних для розвитку економіки методів нарахування амортизації з урахуванням майбутньої вартості інноваційного відновлення), організації обліку, контролю і звітності, створення в державі єдиного інформаційного простору амортизаційної політики, системне формування і аналіз масиву даних для ефективного провадження амортизаційної політики та інші заходи для суб'єктів амортизаційної політики в контексті обліково-інформаційного забезпечення ефективності її реалізації [17, с.16].

Концептуальні положення рекомендовано врахувати при удосконаленні або розробленні нової редакції Урядової концепції амортизації України. Реалізація положень концепції забезпечує досягнення економікою України рівня амортизаційної культури розвинутих країн та передбачає до 2030 року зменшення зносу необоротних активів з 83% натеper до 35%, зростання рівня капітальних інвестицій – з 412,8 до 908,16 млрд. грн., підвищення рівня інвестиційно-інноваційної активності з 20 до 44% (рис. 8).

Рис. 8. Концептуальні положення обліково-інформаційного забезпечення формування амортизаційної політики*

*Авторська розробка.

Нині фінансова та статистична звітність не містить інформації, достатньої для реалізації запропонованих концептуальних положень. Для вирішення цієї проблеми в роботі запропоновано систему звітності щодо амортизаційної політики в частині визначення переліку, змісту і періодичності її надання регуляторним державним органам, яка формується за рахунок інтегрованої системи показників фінансової та нефінансової інформації, що дозволило скоригувати зміст статистичної звітності підприємств і сформувати систему вільного обміну інформацією та запровадження аналітично-оціночних процедур для моніторингу і контролю амортизаційної політики.

Інформаційно-облікове забезпечення є ключовою складовою здійснення амортизаційної політики. Для реалізації поставлених у вищеозначеній Концепції завдань розроблений концептуальний фреймворк єдиного обліково-інформаційного простору амортизаційної політики, який являє собою програмно забезпечене середовище формування системи ідей, вимог, підходів та інших складових, залучених до опису логіки і засобів комунікації між суб'єктами провадження амортизаційної політики (рис.9).

Рис. 9. Концептуальний фреймворк єдиного обліково-інформаційного простору амортизаційної політики*

*Авторська розробка.

Вважається, що створення єдиного інформаційного середовища, яке забезпечить оперативний обмін інформацією, прискорить зворотній зв'язок і скасує паперовий документообіг, дозволить вивести амортизаційну політику на технологічний рівень, який спроможний реагувати на зміни в темпі інноваційного прогресу.

3.3. Існуюча тенденція, що характеризується суттєвою обмеженістю ресурсів вимагає особливих підходів як до вартісної концепції інвестиційних бізнес-проектів, так і до оцінки ефективності вибору альтернативних з них для досягнення поставлених цілей, повного використання бюджету та виконання всіх запланованих робіт у строк. Саме вартісна концепція оцінки бізнес-проектів дає можливість порівнювати перспективні параметри з наміченими показниками та можливостями, ефективно розподіляти наявні ресурси, більш виважено підходити до відбору проектів, які забезпечують економічну вигоду підприємствам та нарощують економічного потенціалу останніх, за рахунок інвестицій. Кожне інвестиційне рішення базується на оцінці власного фінансового стану та доцільності участі в інвестиційній діяльності, оцінці обсягу інвестицій та джерел фінансування, а також оцінці майбутніх надходжень від інвестицій.

Ранжування альтернативних бізнес-проектів за окремими показниками оцінки ефективності їх реалізації не завжди дозволяє досягти поставленої мети оскільки між ними (показниками) можуть виникати протиріччя, а отже, і рекомендації до виконання бізнес-проекту можуть бути суперечливими. Потрібно враховувати, що між альтернативними бізнес-проектами може виникати конкуренція, стосовно особливостей взаємовиключення із проектів при позитивних оцінках їх реалізації нестачі грошових коштів [20, с. 210]. Показники ефективності реалізації альтернативних бізнес-проектів, як відображення певного виду діяльності, ґрунтуються на відповідних передумовах. Наприклад, *IRR* передбачає, що грошові надходження в період функціонування альтернативного бізнес-проекту можуть бути реінвестовані за ставкою, що дорівнює *IRR*, а *NPV* і *PI* передбачають, що проміжні грошові надходження реінвестуються за діючими витратами на капітал. Відповідно, між *NPV*, *IRR* і *PI* можуть виникати конфлікти, що зумовлені невідповідністю: у часі грошових надходжень, що генеруються в результаті реалізації альтернативних бізнес-проектів; обсягів грошових відтоків, необхідних для реалізації альтернативних бізнес-проектів [21, с. 180].

Конфліктна ситуація між показниками ефективності реалізації альтернативних бізнес-проектів, що мають невідповідність у часі грошових надходжень, представлена в табл. 2.

Як зазначено в табл. 1, для реалізації обох бізнес-проектів потрібна однакова сума інвестицій – 100,0 млн. грн. Проте за першим бізнес-проектом найбільші грошові надходження передбачені на заключній стадії його реалізації, за другим – на початковій. Ранжування альтернативних бізнес-проектів за окремими показниками ефективності їх реалізації дозволило виявити наступне: перший бізнес-проект переважає другий за величиною

NPV (на 9,7%) та індексом прибутковості (на 0,05), але поступається останньому за *IRR* (на 15,2%). Проте, при оцінці даних бізнес-проектів виявлено конфлікт між *NPV* та *IRR*. Конфлікт між *NPV* і *PI* в даному випадку виникнути не може, оскільки обидва показники базуються на одній і тій же версії щодо реінвестицій.

Таблиця 2

Ефективність реалізації альтернативних бізнес-проектів за часом грошових надходжень при ставці дисконтування 15%, млн. грн.

Показники	Рік виконання інвестиційного бізнес-проекту						Частка теперішньої вартості, млн. грн.	Індекс прибутковості	Внутрішня норма дохідності, %
	0	1	2	3	4	5			
Перший бізнес-проект									
Реальні інвестиції	100,0								
Чистий грошовий потік	- 100,0	17,0	33,0	50,0	75,0	100,0			
$(1 + d)^t$	1,00	1,15	1,32	1,52	1,75	2,01			
Дисконтований грошовий потік	- 100,0	14,8	25,0	32,9	42,9	49,8	65,4	1,65	33,3
Другий бізнес-проект									
Реальні інвестиції	100,0								
Чистий грошовий потік	- 100,0	80,0	67,0	33,0	17,0	16,0			
Дисконтований грошовий потік	- 100,0	69,6	50,6	21,7	9,7	8,0	59,6	1,60	48,5

Джерело: розраховано автором

Як зазначено в табл. 2, для реалізації обох бізнес-проектів потрібна однакова сума інвестицій – 100,0 млн. грн. Проте за першим бізнес-проектом найбільші грошові надходження передбачені на заключній стадії його реалізації, за другим – на початковій. Ранжування альтернативних бізнес-проектів за окремими показниками ефективності їх реалізації дозволило виявити наступне: перший бізнес-проект переважає другий за величиною *NPV* (на 9,7%) та індексом прибутковості (на 0,05), але поступається останньому за *IRR* (на 15,2%). Проте, при оцінці даних бізнес-проектів виявлено конфлікт між *NPV* та *IRR*. Конфлікт між *NPV* і *PI* в даному випадку виникнути не може, оскільки обидва показники базуються на одній і тій же версії щодо реінвестицій.

Для виявлення підходів стосовно оцінки ефективності реалізації альтернативних бізнес-проектів та обґрунтування варіантів вирішення конфліктів між ними, проводиться визначення залежності NPV від ставки дисконту. За таких розрахунків можливі протилежні оцінки окремих бізнес-проектів [24]. В табл. 2 представлені розрахунки, які визначають значення NPV при різній дисконтній ставці та за яких NPV дорівнює нулю. Результати нанесено на графік точками, які за окремими бізнес-проектами сполучено лініями (рис. 10).

Таблиця 3

Зміна NPV інвестиційних бізнес-проектів при зміні ставки дисконтування грошових потоків, млн. грн.

Показники	Рік виконання інвестиційного бізнес-проекту						Частка теперішньої вартості, млн. грн.
	0	1	2	3	4	5	
Перший бізнес-проект							
Чистий грошовий потік	-100,0	17,0	33,0	50,0	75,0	100,0	
Дисконтований грошовий потік при ставці дисконту, %:							
10	-100,0	15,5	27,3	37,6	51,2	62,1	93,7
15,0	-100,0	14,8	25,0	32,9	42,9	49,8	65,4
17,5	-100,0	14,5	23,9	30,8	39,3	44,6	53,1
20,0	-100,0	14,2	22,9	28,9	36,2	40,2	42,4
30,0	-100,0	13,1	19,5	22,7	26,2	27,0	8,5
33,3	-1000	12,8	18,6	21,1	23,8	23,7	0
Другий бізнес-проект							
Чистий грошовий потік	-100,0	80,0	67,0	33,0	17,0	16,0	
Дисконтований грошовий потік при ставці дисконту, %:							
10,0	-100,0	72,7	55,4	24,8	11,6	9,9	74,4
15,0	-100,0	69,6	50,6	21,7	9,7	8,0	59,6
17,5	-100,0	68,1	48,6	20,3	8,9	7,1	53,0
20,0	-100,0	66,7	46,5	19,1	8,2	6,4	46,9
35,0	-100,0	59,3	36,8	13,4	5,1	3,6	18,2
48,5	-100,0	53,9	30,4	10,1	3,5	2,2	0,1

Джерело: розраховано автором

Так, згідно графіку (рис. 10) вибір бізнес-проекту за величиною NPV залежить від ставки дисконту. При підвищенні ставки дисконту NPV зменшується, причому, за високої її частки дисконту більш віддалені платежі за першим бізнес-проектом мають менший вплив на NPV . Це й зумовлює ту обставину, що на графіку відмічається перетин ліній зміни NPV за першим та другим бізнес-проектом. Точку перетину таких ліній називають перетином Фішера. Цій точці відповідає ставка дисконту 17,5%, NPV обох бізнес-проектів збігаються. Дану ситуацію інтерпретують таким чином: якщо ставка реінвестування нижче 17,5%, перевагу за величиною NPV має перший бізнес-проект, а при ставці реінвестування вищій 17,5% – другий бізнес-проект.

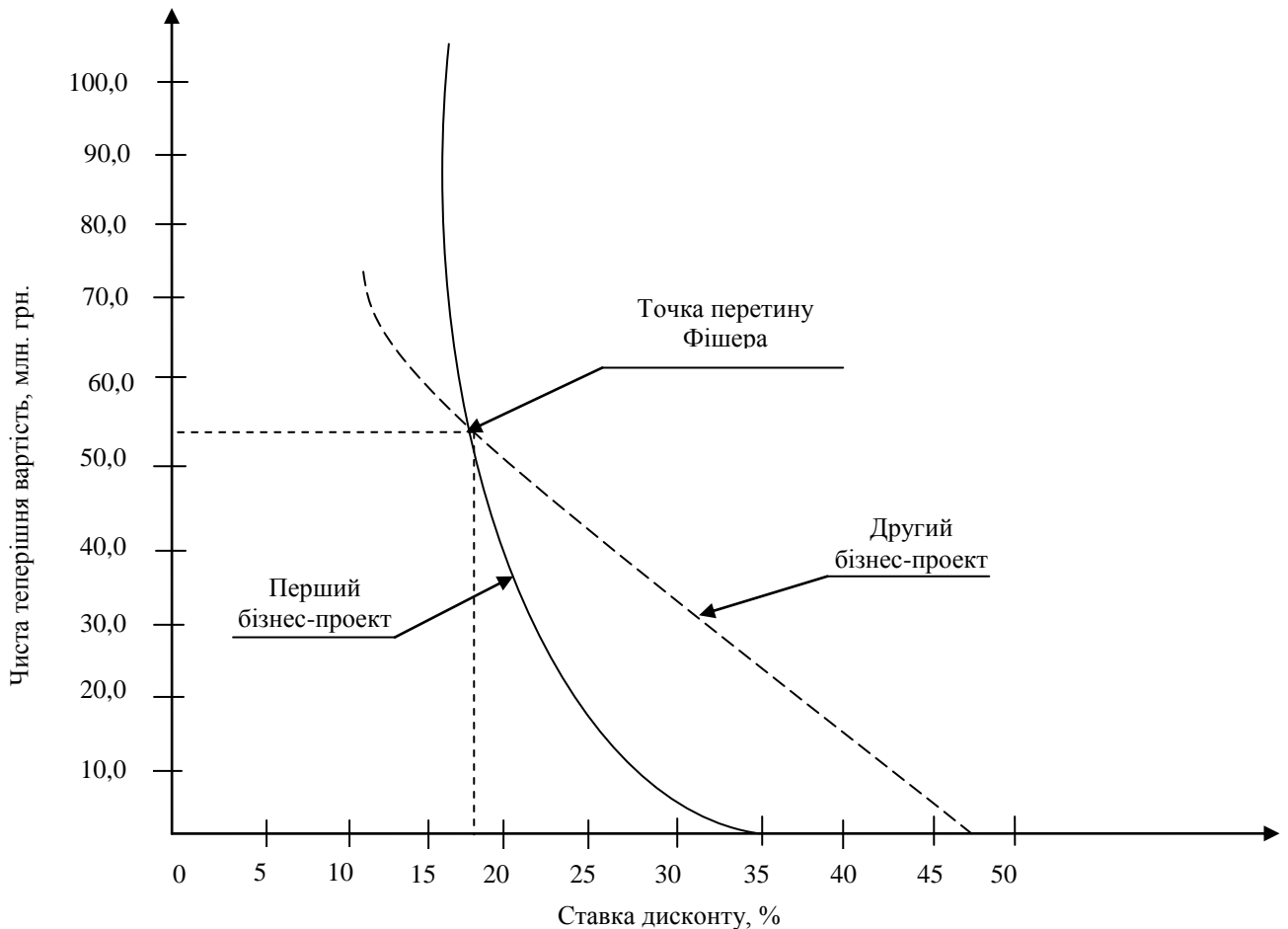

Рис. 10. Залежність чистої теперішньої вартості від ставки дисконту
 Джерело: побудовано автором

Таким чином, при оцінці двох або більше альтернатив інвестиційних бізнес-проектів перевага надається тому із них, за яким ставка дисконтування, відповідає вищій величині NPV . При цьому точка перетину Фішера, у якій дохідність бізнес-проектів змінюється, має особливе значення при оцінці ефективності їх реалізації за ставками реінвестування.

Оцінка ефективності реалізації альтернативних бізнес-проектів враховує різницю періодів їх життєвого циклу, що викликає певним чином невідповідність грошових надходжень у часі [22, с. 114]. Так, незважаючи на різницю між життєвим циклом двох бізнес-проектів, визначено, що при однакових за обсягом інвестування, оптимальним є проект *Б*, адже він відрізняється від бізнес-проекту *А* більшою величиною NPV , а також вищими значеннями PI та IRR (табл. 3). Проте строк «продуктивності» бізнес-проекту *Б* на два роки більший, і саме ця обставина призвела до збільшення NPV . Цей фактор альтернативності не можна не враховувати при прийнятті рішення.

Альтернативна вартість бізнес-проекту *Б* дорівнює сумі чистого доходу, який міг би бути створений відхиленням бізнес-проектом *А*, здійснюваним за рівних з проектом *Б* умов, тобто протягом п'яти років.

Таблиця 4

Ефективність реалізації альтернативних бізнес-проектів за різними строками їх використання, млн. грн.

Показники	Бізнес-проект А	Бізнес-проект Б
Реальні інвестиції, млн. грн.	700,0	7000
Чистий грошовий потік за строками використання бізнес-проекту, млн. грн.:		
1-й	400,0	400,0
2-й	500,0	500,0
3-й	400,0	300,0
4-й	–	200,0
5-й	–	100,0
Ставка дисконту, %	15	15
Чиста теперішня вартість, млн. грн.	290,0	388,0
Індекс прибутковості	1,41	1,55
Внутрішня норма дохідності, %	38,5	42,0

Джерело: розраховано автором

Проведемо оцінку ефективності реалізації альтернативного бізнес-проекту галузі птахівництва, з виробництва продукції яєць (табл. 5).

Визначаємо величину $(1+d)^t$ для кожного із років:

$$(1+d)^t = (1+0,2)^1 = 1,20, \quad (1+d)^t = (1+0,2)^2 = 1,44, \quad (1+d)^t = (1+0,2)^3 = 1,73$$

$$(1+d)^t = (1+0,2)^4 = 2,07, \quad (1+d)^t = (1+0,2)^5 = 2,49$$

Таблиця 5

Зміна NPV інвестиційного бізнес-проекту з виробництва яєць при зміні ставки дисконтування грошових потоків, млн. грн.

Показники	Рік виконання інвестиційного бізнес-проекту					
	0	1	2	3	4	5
1. Інвестиційний кредит	2200					
2. Відсоткова (дисконтна) ставка, %	20	20	20	20	20	20
3. Обсяг реалізації яєць, млн. шт.		47200	50950	50950	50950	50950
4. Ціна реалізації 1 тис. яєць (без ПДВ)		2930	2930	2930	2930	2930
5. Чистий дохід від реалізації		138296	149284	149284	149284	149284
6. Змінні витрати – всього		80442	82902	82902	82902	82902
7. Постійні витрати		17284	17845	17015	16195	15375
в т.ч.: 7.1 амортизація		3050	3050	3050	3050	3050
7.2 відсотки за кредит		440	352	264	176	88
8. Всього витрат, млн. грн.		97726	100747	99917	99097	98277
9. Прибуток до оподаткування		40570	48537	49367	50187	51007
10. Податок на прибуток, %		18	18	18	18	18
11. Податок на прибуток		7302,6	8736,7	9873,4	9033,7	9181,3
12. Чистий прибуток		33267,4	39800,3	39493,6	41153,3	41825,7
13. Чистий грошовий потік (п.12 + п.7.1)	-2200	36317,4	42850,3	42543,6	44203,3	44875,7

Примітка: обсяг розрахунків життєвий цикл бізнес-проекту скорочено до 6 років

Розраховуємо чисту теперішню вартість NPV за формулою:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{D_t - O_t}{(1+d)^t} - \sum_{t=1}^n \frac{K_t}{(1+d)^t}, \quad (1)$$

$$NPV = \frac{36317,4}{1,20} + \frac{42850,3}{1,44} + \frac{42543,6}{1,73} + \frac{44203,3}{2,07} + \frac{44875,7}{2,49} - \frac{2200}{1,0} = (30264,5 + 29757,2 + 24591,7 + 21354,3 + 18022,4) - 2200 = 123990,1 - 2200 = 121790,1 \text{ млн. грн.}$$

Індекс прибутковості (PI) буде дорівнювати – 56,36:

$$PI = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{D_t - O_t}{(1+d)^t}}{\sum_{t=1}^n \frac{K_t}{(1+d)^t}} = \frac{123990,1}{2200} = 56,36.$$

Включивши до складу доходів – чистий дохід від реалізації та амортизаційні відрахування), а до складу витрат – податок з прибутку розраховуємо коефіцієнт доходів (витрат) (BCR), який склав – 1,49.

$$BCR = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{D_t}{(1+d)^t}}{\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+d)^t}} = \left[\frac{138296 + 3050}{1,2} + \frac{149284 + 3050}{1,44} + \frac{149284 + 3050}{1,73} + \frac{149284 + 3050}{2,07} + \frac{149284 + 3050}{2,49} \right] : \left[\frac{2200}{1,0} + \frac{97726}{1,2} + \frac{100747}{1,44} + \frac{99917}{1,73} + \frac{99097}{2,07} + \frac{98277}{2,49} \right] = 446399,7 : 298698,6 = 1,49$$

Внутрішня норма доходності (IRR), для зручності зведена в табл. 6.

Таблиця 6

Внутрішня норма доходності (IRR) інвестиційного бізнес-проекту галузі птахівництва з виробництва яєць

Рік	Чистий грошовий потік, млн. грн.	$(1+d)^t$ при ставці дисконту			Дисконтований грошовий потік при ставці дисконту, млн. грн.		
		50%	60%	63%	50%	60%	63%
0	-2200	1,0	1,0	1,0	-2200	-2200	-2200
1	36317,4	1,50	1,60	1,63	54476,1	58107,8	59197,4
2	42850,3	2,250	2,56	2,66	96413,2	109696,8	113981,8
3	42543,6	3,375	4,096	4,33	143584,7	174258,6	184213,9
4	44203,3	5,063	6,554	7,06	223801,3	289708,4	312075,3
5	44875,7	7,594	10,486	11,5	340786,1	470566,6	516070,6
NPV	x	x	x	x	856861,4	1100138,2	1183339

Джерело: розраховано автором

$$IRR = 20 + \frac{121790,1}{121790,1} = 21\% . \text{ Період окупності інвестиційного бізнес-проекту}$$

(PBP) розраховуємо таким чином, щоб поступово врівноважити суму реальних інвестицій і дисконтованих чистих грошових надходжень за період від початку

$$\text{реалізації проекту: } PBP = 2200 - \frac{36317,4}{1,20 \times 12} \approx 0$$

Вираз $(36317,4 : 1,2 \times 12)$ є середньомісячною величиною дисконтованих грошових надходжень першого року. Таким чином, період окупності реальних інвестицій у виробництво продукції птахівництва (яєць) становитиме лише 9 місяців. Інвестиційний бізнес-проект є досить ефективним, відзначається позитивною величиною NPV , причому остання перевищує суму реальних інвестицій. Високий рівень PI і IRR свідчить про його достатню захищеність від різних ризик-факторів. Проект не ввійде в поле збиткового виробництва при збільшенні витрат як мінімум на 8 %.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало змогу сформулювати висновки та надати рекомендації, які відображають досягнення визначеної мети і вирішення поставлених завдань. В ході дослідження були узагальнені різні методики оцінки сталого розвитку аграрного сектора на мікро- та макрорівні. В результаті.

1. Євроінтеграційні процеси прискорюють і розширюють запровадження в Україні інтегрованої звітності або звітності про сталий розвиток (останні зміни до чинного законодавства України уже вимагають від низки підприємств подання Звіту про управління за результатами діяльності 2018 р.). В аграрному секторі натеper таку звітність мають оприлюднювати 153 агрохолдинги та близько 1200 середніх підприємств. За нашими оцінками, в оглядовій перспективі, зокрема на вимоги сільських об'єднаних територіальних громад, звітність про сталий розвиток будуть оприлюднювати усі 16,2 тис. середніх підприємств та значна частина з 38 тис. фермерських господарств. Розвиток звітності про соціальну відповідальність підприємства, капіталізацію ресурсів, тощо тісно пов'язаний з децентралізацією та демократизацією. Отже набуває своєчасності означення парадигми такої звітності. Вона має базуватись на синергетичній взаємодії карти інтересів стейкхолдерів та цілей сталого розвитку підприємства. Такий підхід формує матрицю оцінки рівня обліково-аналітичного забезпечення і пропонує дерево рішень для визначення варіантів звітності про сталий розвиток та розгляд трьох варіантів формування звітів про сталий розвиток: звіт про сталий розвиток сільськогосподарського підприємства; альтернативний звіт про сталий розвиток, що є окремим або стислим звітом про сталий розвиток; розширений фінансовий звіт із відповідною таксономією фінансової звітності.

В аграрній галузі України наявна слабка транспарентність обліку суб'єктів господарювання до політики сталого розвитку. Для розроблення концептуальних основ вирішення цієї проблеми слід звернути увагу на відсутність нормативно-методичного забезпечення та безсистемність обліку й звітності по сталому розвитку. Відтак важливими є процеси гармонізації до національних особливостей відповідних міжнародних стандартів, коригування програм наукових досліджень; ухвалення відповідної галузевої облікової політики. Концептуальні основи визначають параметри П(С)БО «Облік та звітність про сталий розвиток в аграрній галузі», в якому знаходять відображення загальні принципи, методи, цілі, варіантність з урахуванням специфіки кожного виду сільськогосподарського виробництва та форми господарювання. Визначається за принципом консенсусу формування екологічних, соціальних та економічних показників для загального й разового задоволення запитів стейкхолдерів.

Натеper офіційна фінансова звітність не містить інформації щодо результатів і перспектив сталого розвитку як функціонування підприємства, так і його територіального позиціонування. Для поточного вирішення цієї проблеми рекомендується адаптувати до галузевої специфіки балансовий метод

відображення результатів сталого розвитку. На основі ієрархії об'єктів обліку та звітності про сталий розвиток доцільне використання допоміжних звітів і таксономії до: Балансу сталого розвитку з урахуванням інтеграції у розділи активу природних активів і в розділи пасиву – оцінки природного капіталу та природних зобов'язань з одного боку, а з іншого – Звіту про фінансові результати сталого розвитку з розрахунком валового екологічно-інтегрованого прибутку (збитку). Такий підхід дасть змогу стейкхолдерам і менеджерам сільськогосподарського підприємства отримувати релевантну сьогоднішню інформацію про ефективність діяльності та вплив на навколишнє середовище підприємства.

2. Доведено, що державна політика інноваційного розвитку України не має логічного зв'язку з обліковою політикою, особливо в частині амортизації. Розбалансованість прослідковується в нормативно-правових документах та має в основі відсутність фундаментальних уявлень про облікову основу синергії інноваційної та амортизаційної політики у розвитку національної економіки. Вирішення проблеми потребує перш за все формування теоретичного концепту синергії інноваційної, амортизаційної та облікової політики для задоволення технологічних, соціальних, екологічних і організаційних вимог, яке сучасне інформаційне суспільство висуває до підприємництва. Натепер тільки інститут бухгалтерського обліку має необхідний теоретичний базис і практичний інструментарій для синхронізації та синергії політики держави і облікової політики підприємства щодо амортизації. Звітно-облікова система дозволяє не тільки виділити амортизаційну складову управління, а й ефективно використати її обліково-статистичні можливості для каналізації науково-технічного прогресу та інвестиційних можливостей.

Обґрунтовано, що теоретичне розуміння місця і ролі звітно-облікового інституту задля інноваційного зростання національної економіки сприятиме підвищенню якості й дієвості відповідних стратегічних концептуальних та нормативно-правових актів влади і управлінських рішень суб'єктів господарювання. До цього часу у вітчизняному науковому середовищі та на практиці не застосовувався інституційний підхід до оцінки стану амортизаційної політики. Державні регулятори в цьому питанні не повною мірою використовують звітно-облікові інформаційні можливості. Амортизаційна політика в державі фактично віддана у сферу відповідальності Міністерства фінансів України. Останнє обмежило цю політику підготовкою П(С)БО 7 «Основні засоби» та незначними статтями Податкового кодексу. Проблемою є домінування фіскальних, а не інститутів стратегічного розвитку в питанні амортизаційної політики. Незважаючи на те, що інститут бухгалтерського обліку є єдиним об'єктивним генератором інформації щодо нарахування і використання амортизації, його звітно-аналітичні можливості не задіяні на всіх рівнях управління. Інформація обліку практично не використовується державними інституціями стратегічного планування і розвитку та галузевими інституціями для підвищення ефективності як амортизаційної політики, так і для стимулювання прискореного інноваційного розвитку економіки. Спостерігається обмеженість і безсистемність використання облікової інформації для формування

амортизаційної політики і на рівні вітчизняних підприємств. Це і є однією із суттєвих причин зниження темпів інноваційно-технологічного розвитку економіки України.

3. За результатами дослідження доведено, що необхідно розрізняти постановку задачі оцінки ефективності альтернативних бізнес-проектів загалом (це головне для потенційного інвестора) та оцінки ефективності підприємства, що реалізує проект. Розрахунок *NPV* підприємства, що реалізує бізнес-проект, без обліку джерел фінансування проекту відповідає (аналогічний) задачі оцінки вартості підприємства. Розрахунок *NPV* підприємства, що реалізує бізнес-проект, з урахуванням джерел фінансування відповідає задачі оцінки вартості капіталу підприємства та вимагає відповідної чіткості в структуруванні грошового потоку й виборі ставки дисконтування.

Обґрунтовано, що систематизовані показники оцінки ефективності реалізації альтернативних бізнес-проектів незалежно від типів технічних, технологічних, фінансових, галузевих або регіональних особливостей дозволяють використовувати базові принципи вартісної концепції інвестиційних проектів, а саме: ефективність реальних інвестиційних проектів оцінюється на підставі порівняння обсягу інвестиційних затрат, з одного боку, та сум і термінів повернення інвестиційного капіталу – з іншого; розгляд проекту триває упродовж усього його життєвого циклу (розрахункового періоду); принцип позитивності та максимального ефекту; облік чинника часу; оцінка обсягу інвестиційних витрат повинна охоплювати усю сукупність використовуваних ресурсів, пов'язаних з реалізацією проекту. Крім економічного ефекту, при реалізації альтернативного бізнес-проекту уможлиблюється певний соціальний та екологічний ефект. Тому наступним кроком має бути оцінювання саме цих критеріїв з урахуванням міжнародної практики оцінки грошових потоків і вибору ставок дисконтування.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 14.12.2018).
2. Мамотенко Д.Ю. Оцінка ефективності інвестиційних проектів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*. 2008. № 628. С. 209–216.
3. Орлик О.В. Методи оцінювання ефективності інвестиційних проектів. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. ОДЕУ: Одеса*. 2005. Вип. 21. С. 179–185.
4. Пересада А.А., Онікієнко С.В., Коваленко Ю.М. Інвестиційний аналіз: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київ: КНЕУ. 2003. 134 с.
5. Stehnei M., Irtysheva I., Khaustova K., Boiko Y. Modeling of strategic control system in the context of sustainable development of enterprise. *Problems and Perspectives in Management*. LLC «Consulting Publishing Company «Business Perspectives»». 2017. №3(15). P. 212–223.
6. Trusova N.V., Karman S.V., Tereshchenko M.A., Prus Yu. O. Debt burden of the financial system of Ukraine and countries of the Eurozone: Policy of regulating of the risks. *Espacios*, 2018. Vol. 39 (39). P. 312-328
7. Трусова Н. В. Боргові зобов'язання підприємств: процедура банкрутства та визнання вимог кредиторів. *Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки)*. 2018. № 1 (36). С.169-178.
8. Трусова Н. В., Терновський В.О., Зайцева О.І., Бериславська А.В. Концепція ризику інвестиційного бізнес-проекту. *Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки)*. 2018. № 3 (38). С. 96-104.
9. Трусова Н.В., Сігайов А.О. Борговий тягар фінансової системи України та країн-членів Європейського Союзу. *Облік і фінанси*. 2018. №1(79). С. 124-131.
10. Trusova N.V. Criteria of the evaluation of efficiency for sanitation measures at business entities. *Accounting & Finance*. 2018. №3(81). pp. 123-135.
11. Trusova N.V., Anastasova K.A. Rational Credit Support of Investment Projects of Agricultural Enterprises of Ukraine. *Accounting & Finance*. 2017. №1(75). pp. 103-111
12. Сокіл О. Г. Методологічна основа обліково-аналітичного забезпечення формування звітності сільськогосподарських підприємств про сталий розвиток. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр.* 2018. №1-2. С. 47-56.
13. Сокіл О. Г. Таксономія звітності про сталий розвиток сільськогосподарських підприємств. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2018. Vol.4. No.1. pp.120–135. URL: <http://are-journal.com/are/article/view/156/144>.
14. Сокіл О. Г. Зміст, класифікація та трансформація ризиків обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2018. № 1(38). с. 156-165.

15. Сокіл О. Г. Інституціональність, як головна характеристика сталого розвитку. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. №1.1(41.1). С. 77-82.
16. Сокіл О. Г. Еволюція бухгалтерського обліку сталого розвитку. *Сталий розвиток економіки*. 2017. № 1(34). С. 67-75.
17. Сокіл О. Г. Інституціональні чинники сталого розвитку соціально-економічних систем. *Агросвіт*. 2017. № 6. С. 28-34.
18. Сокіл О. Г. Концептуальні основи методології трансформації традиційної системи обліку у бухгалтерський облік сталого розвитку. *Проблеми економіки*. 2017. №1. С. 398-403.
19. Сокіл О. Г. Концепція бухгалтерського обліку сталого розвитку. *Облік і фінанси*. 2017. № 1. С. 85-92.
20. Сокіл О. Г. Методологія обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку підприємства. *Економіка розвитку*. 2017. № 2 (82). С. 67-76.
21. Сокіл О. Г. Методологія бухгалтерського обліку сталого розвитку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. № 1 (36). С. 247-259.
22. Сокіл О. Г. Парадигмальне моделювання обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси*. 2017. № 4 (78). С 81-89.
23. Сокіл О. Г. Концептуальні основи сталого розвитку в економічних та облікових теоріях. *Електронний фаховий журнал Ефективна економіка*. 2016. №10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5194>.
24. Сокіл О. Г. Інституціональне середовище сталого розвитку. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / за ред. Л.В. Синяєвої. Мелітополь: ТДАТУ*. 2016. № 4(33). С. 12-20.
25. Сокіл О. Г. Бухгалтерський облік сталого розвитку, як новий засіб обліково-аналітичного забезпечення. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. № 4. С. 7-18.
26. Sokil O., Zhuk V., Vasa L. Integral assessment of the sustainable development of agriculture in Ukraine. *Economic Annals-XXI*. 2018. Vol. 170. Issue 3-4. P. 15-21. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V170-03>.
27. Сокіл О. Г. Концепція стандартизації обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2018. № 1 (51). С. 449-456. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1\(51\).449-456](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1(51).449-456).
28. Сокіл О. Г. Концепція оцінки та збереження капіталу сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. *Фінанси, облік і аудит: зб. наук. праць*. 2018. № 1(31). С. 223-238.
29. Сокіл О. Г. Концепція балансового методу обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2018. № 7. С 44-49. (0,89 друк. арк.).
30. Сокіл О. Г. Методологія наскрізного контролю обліково-аналітичних процесів сталого розвитку аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2018. № 7. С. 18-25.

31. Сокіл О. Г. Аналіз рентабельності продукції виробленої за умов використання енергозберігаючих та екотехнологій. Соціально-економічні проблеми регіонального розвитку : матеріали міжнар. наук.-прак. інт.-конф., 14-15 червня 2018 р. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. С. 409-411.
32. Сокіл О. Г. Напрямки підвищення ефективності обліково-інформаційного забезпечення агропромислового виробництва. Проблеми та перспективи сталого розвитку АПК : матеріали міжнародної наук.-практ. конф., 7-14 квітня 2015 р. Мелітополь : ТДАТУ, 2015. С.74-77.
33. Сокіл О. Г. Unification of Ukrainian Accounting System. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки : збірник матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., 26 лютого 2015 р. / Відпов. за вип. Б.В. Мельничук. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2015. С. 587-590.
34. Сокіл О. Г. Бухгалтерський облік сталого розвитку, як новий засіб обліково-аналітичного забезпечення. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2016. № 4. С. 7-18.
35. Сокіл О. Г. Інституціональне середовище сталого розвитку. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2016. № 4(33). С. 14-20.
36. Сокіл О. Г. Концептуальні основи сталого розвитку в економічних та облікових теоріях. Електронний фаховий журнал Ефективна економіка. 2016. №10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5194>.
37. Сокіл О. Г. Формування компетентнісної компоненти фахівців з обліку і аудиту: до 20-річчя з дня заснування кафедри обліку і аудиту : колективна монографія / кол. авторів за заг. ред. Л. В. Синяєвої, О. В. Вороновської. ТДАТУ. Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2016. С. 271-285.
38. Сокіл О. Г. Тенденції розвитку обліку на вимоги концепції сталого розвитку. Розвиток бухгалтерського обліку на основі новітніх ІТ-технологій: колективна монографія / кол. авторів за ред. В. М. Жука, Ю. С. Бездушної. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2017. С. 58–98.
39. Сокіл О. Г. Система обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. 2017. № 2(19). С. 103-116.
40. Сокіл О. Г. Парадигмальне моделювання обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Облік і фінанси. 2017. № 4 (78). С 81-89.
41. Сокіл О. Г. Функції, принципи та складові системи обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком сільськогосподарських підприємств. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / за ред. Л.В. Синяєвої. Мелітополь, 2017. № 3 (35). С. 270-278.
42. Сокіл О. Г. Методологія бухгалтерського обліку сталого розвитку. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2017. № 1 (36). С. 247-259.

43. Сокіл О. Г. Методологія обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку підприємства. Економіка розвитку. 2017. № 2 (82). С. 67-76.
44. Сокіл О. Г. Концепція бухгалтерського обліку сталого розвитку. Облік і фінанси. 2017. № 1. С. 85-92.
45. Сокіл О. Г. Концептуальні основи методології трансформації традиційної системи обліку у бухгалтерський облік сталого розвитку. Проблеми економіки. 2017. №1. С. 398–403.
46. Сокіл О. Г. Еволюція бухгалтерського обліку сталого розвитку. Сталый розвиток економіки. 2017. № 1(34). С. 67-75.
47. Сокіл О. Г. Інституціональні чинники сталого розвитку соціально-економічних систем. Агросвіт. 2017. № 6. С. 28-34.
48. Сокіл О. Г. Локалізація витрат по досягненню сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки : тези доповідей I міжнар. наук.-прак. інтер.-конф., 21 квіт. 2017 р. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. С 103-105.
49. Сокіл О. Г. Бухгалтерський облік, як основа інформаційного забезпечення управління сталим розвитком підприємства. Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування : матеріали міжнар. наук.-прак. конф., 11-12 травня 2017 р. Тернопіль : ФОП «Паляниця В.А.», 2017. С. 141-142.
50. Сокіл О. Г. Техніко-інформаційні макросистеми обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Розвиток бухгалтерського обліку, фінансів та оподаткування в аграрному секторі економіки в умовах євроінтеграції : збірник матеріалів X міжнар. наук.-практ. конф., 24 листопада 2017 р. / Відпов. за вип. Ю. С. Бездушна. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2017.С. 151-154.
51. Сокіл О. Г. Показники обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку. Статистичне та експертно-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком економіки і соціальної сфери : збірник матеріалів III міжнар. наук.-прак. конф., 5 грудня 2017 р. Чернігів : ЧНТУ, 2017. С. 38-40.
52. Сокіл О. Г. Система оцінки сталого розвитку в сільському господарстві. Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки : матеріали IX міжнар. наук.-практ. конф., 02 грудня 2017 р. / відп. ред. І.Б. Садовська. Луцьк: РВВ Луцький національний технічний університет, 2017. Вип. 11. Ч. 1. С. 245-247.
53. Сокіл О. Г. Інституціональність, як головна характеристика сталого розвитку. Науковий журнал «Молодий вчений». 2017. №1.1(41.1). С. 77-82.
54. Сокіл О. Г. Методологічні положення обґрунтування показників обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Науковий журнал «Молодий вчений». 2017. № 12(52). С. 762-768.
55. Сокіл О. Г. Теоретико-методологічні засади бухгалтерського обліку сталого розвитку сільськогосподарських підприємств : монографія. Мелітополь : ТОВ «КолорПринт», 2018. 454 с.
56. Сокіл О. Г. Зміст, класифікація та трансформація ризиків обліково-

аналітичного забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств. Сталий розвиток економіки. 2018. № 1(38). с. 156-165.

57. Сокіл О. Г. Концепція стандартизації обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2018. № 1 (51). С. 449-456. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1\(51\).449-456](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1(51).449-456).

58. Сокіл О. Г. Методологічна основа обліково-аналітичного забезпечення формування звітності сільськогосподарських підприємств про сталий розвиток. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр. 2018. №1-2. С. 47-56.

59. Сокіл О. Г. Концепція оцінки та збереження капіталу сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Фінанси, облік і аудит: зб. наук. праць. 2018. № 1(31). С. 223-238.

60. Сокіл О. Г. Таксономія звітності про сталий розвиток сільськогосподарських підприємств. Agriculturaland Resource Economics: International Scientific E-Journal. 2018. Vol. 4. No. 1. P. 120–135. URL: <http://are-journal.com/are/article/view/156/144>.

61. Сокіл О. Г. Концепція балансового методу обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Економіка та держава. 2018. № 7. С 44-49.

62. Сокіл О. Г. Методологія наскрізного контролю обліково-аналітичних процесів сталого розвитку аграрних підприємств. Агросвіт. 2018. № 7. С. 18-25.

63. Sokil O., Zhuk V., Vasa L. Integral assessment of the sustainable development of agriculture in Ukraine. Economic Annals - XXI. 2018. Vol. 170. Issue 3-4. P. 15-21. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V170-03>.

64. Сокіл О. Г. Концепція обліково-аналітичного забезпечення звітності зі сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Удосконалення обліку, контролю, аудиту, аналізу та оподаткування в сучасних умовах інтеграційних процесів у світовій економіці : збірник матеріалів III міжнар. наук.-прак. конф., 18-19 квітня 2018 р. Ужгород : УНУ, 2018. С 452-455.

65. Сокіл О. Г. Категорії чинників та пов'язані з ними інститути обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку. Актуальні питання економіки, управління та права : збірник матеріалів міжнар. наук.-прак. конф., 19 лютого 2018 р. Полтава: ЦФЕНД, 2018. С. 22-23.

66. Сокіл О. Г. Інтегральна оцінка показників обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку АПК Київської області. Економіка України в умовах євроінтеграції: виклики та перспективи розвитку : збірник матеріалів I наук.-прак. конф., 19 квітня 2018 р. Умань: УДПУ ім. П. Тичини, 2018. С.202-205.

67. Сокіл О. Г. Межі, індикатори та критерії обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку. Імплементация інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу : збірник матеріалів міжнар. наук.-прак. інт.-конф., 22 березня 2018 р. Харків: ХДУХТ. URL: <http://conf.hduht.edu.ua/index.php/m-i-conf/80-sec-1/874-mezhi-indykatory-ta->

kryterii-oblikovo-analitychnoho-zabezpechennia-staloho-rozvytku.

68. Сокіл О. Г. Процес контролю обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Актуальні проблеми розвитку аграрного сектору економіки України : матеріали міжнар. наук.-прак. інт.-конф., 5-6 квітня 2018 р. Херсон : ХДАУ, 2018. С. 203-206.

69. Сокіл О. Г. Аналіз рентабельності продукції виробленої за умов використання енергозберігаючих та еко-технологій. Соціально-економічні проблеми регіонального розвитку : матеріали міжнар. наук.-прак. інт.-конф., 14-15 червня 2018 р. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. С. 409-411.

70. Sokil O., Zhuk V., Holub N., Levchenko O. Accounting and Analytical Methods for Identifying Risks of Agricultural Enterprises' Sustainable Development. In Nadykto V. (eds) Modern Development Paths of Agricultural Production: Trends and Innovations. 2019. Springer, Cham. pp. 561-569. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-14918-5_55.

71. Сокіл О.Г. Обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку аграрного підприємництва: теорія, методологія, практика : автореф. дис. На здобуття наук. ступеня д-раekon. наук : 08.00.09. Київ, 2019. 41 с.

72. Сокіл О.Г. Стан обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств України. Сталий розвиток місцевих громад в умовах децентралізації: колективна монографія / Ортіна Г.В., Сокіл О.Г., Прус Ю.О. та ін. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2019. С. 82-170.

73. Сокіл О.Г. Балансовий метод обліково-аналітичного забезпечення звітності про сталий розвиток аграрного підприємництва. Бухгалтерські наукові дослідження в Житомирській політехніці. Том 6: Розвиток інтегрованої звітності підприємств: кол. монографія / за заг. ред. [із передм.] С.Ф. Легенчука. Житомир: Житомирська політехніка, 2019. С. 209-229.

74. Sokil O., Ortina G., Oleksenko R. The implantation prospects of integrated reporting for enterprises in Ukraine. Scientific papers of Tavria State Agrotechnological University (Economic sciences). №1(39). 2019. P. 222-230.

75. Sokil O., SokilYa. The development perspectives of sustainability accounting and integrated reporting in Ukraine. Biodiversity and Natural Capital Accounting: 23rd EMAN Conference. November 7-8, 2019. The Czech University of Life Sciences Prague and the Environmental and Sustainability Management Accounting Network, 2019. URL: <https://www.fld.czu.cz/dl/79751?lang=en> (0,7 друк. арк.)

76. Сокіл О.Г. Звіт про управління як гарантія соціальної відповідальності бізнесу. Сталий розвиток країни в рамках Європейської інтеграції: тези Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. 7 листопада 2019 р. Житомир: «Житомирська політехніка», 2019. С. 173-174.

77. Сокіл О.Г. Перспектива розвитку звіту про управління в Україні. Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. 24-26 жовтня 2019 р. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 189-190.

78. Сокіл О.Г. Прогноз розвитку звітності про сталий розвиток в Україні. Бухгалтерський облік, оподаткування та контроль в умовах міжнародної економічної інтеграції: збірник тез доповідей всеукр. наук.-практ. конф. 10 жовтня 2019 р. / відп. ред. Є.В. Калюга. Київ: НУБіПУУкраїни, 2019. С. 165-168.

79. Сокіл О.Г. Передумови розвитку звітності про сталий розвиток в Україні. Розвиток інтегрованої звітності підприємств: тези виступів Міжнар. наук. конф. 4-5 жовтня 2019 р. Житомир: Житомирська політехніка, 2019. С. 246-247.

80. Сокіл О.Г. Перспективи розвитку інтегрованої та нефінансової звітності Сучасні наукові дослідження на шляху до євроінтеграції: матеріали міжнародного науково-практичного форуму (21-22 червня 2019р.) ТДАТУ ім. Д.Моторного; за загальною редакцією д.т.н. професора Надикто В.Т. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. 2019. С. 256-257.

81. Сокіл О.Г. Формування обліково-аналітичного базису ефективного управління підприємством в умовах політики сталого розвитку Соціально-економічні проблеми розвитку бізнесу та місцевого самоврядування: тези доповідей II міжнародної науково-практичної конференції (13-14 червня 2019 р.) / відп. ред. Л. В. Синяєва. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. С. 114-116.

82. Трачова Д. М. Теоретичні аспекти формування амортизаційної політики підприємства. Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка». 2016.Т. 21. № 7-2 (49). С.182-187.

83. Trachova D. (2017) Role of state protectionism in depreciation policy formation. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 3 No. 5 December.

84. Трачова Д. М. Місце амортизації в економічних і облікових теоріях // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 28. Ч.2. С. 166-168.

85. Трачова Д. М. Використання амортизаційного фонду на інноваційне оновлення підприємства: обліковий аспект. *Вісник Одеського національного університету. Серія Економіка*. 2017. Т. 22. № 11 (64). С. 251-255

86. Трачова Д. М. Роль амортизаційної політики в досягненні мети бухгалтерського обліку. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал*. 2017. № 3-4. С. 64-71

87. Обґрунтування необхідності оптимізації формування амортизаційної політики підприємств. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / Заред. Л.В. Синяєвої. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2017. № 3 (32). С. 282-289.*

88. Трачова Д. М. Переоцінка активів, як основна складова амортизаційної політики держави. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2017. № 2 (34). С. 178-185*

89. Трачова Д. М. Використання обліково-аналітичної інформації в процесі формування ефективної амортизаційної політики підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2017. № 18. С. 207-211
90. Трачова Д. М. Окремі аспекти формування амортизаційної політики підприємства. *Збірник наукових праць «Проблеми системного підходу в економіці»*. 2017. №2 (58). С. 141-145
91. Трачова Д. М. Теоретичні засади облікового-аналітичного забезпечення формування амортизаційної політики аграрних підприємств. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. № 1.1 (41.1) . С.92-96
92. Трачова Д. М. Облікова складова процесу формування амортизаційної політики підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2016. № 7. С. 132-137
93. Трачова Д. М. Оптимізація методики нарахування амортизації аграрних підприємств. *Фінанси, учет, банки. Збірник наукових праць (м. Вінниця)*. 2016. №1(21). С. 196-207
94. Трачова Д. М. Державне регулювання процесу формування амортизаційної політики підприємства. *Збірник наукових праць «Економіка і організація управління» Донецького національного університету (м. Вінниця)*. 2016. № 2(22). С. 91-100
95. Трачова Д. М. Амортизаційна політика інших держав: досвід та перспективи застосування. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. №18. ч. 2. С. 182-185
96. Трачова Д. М. Важелі державного впливу на формування амортизаційного фонду підприємства. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент»*. 2016. № 19. С. 143-146
97. Трачова Д. М. Теоретичні аспекти формування амортизаційної політики підприємства. *Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка»*. 2016. Том 21. № 7-2 (49). С.182-187
98. Трачова Д. М. Роль державної регуляторної політики в частині формування амортизаційного фонду підприємства. *Економічний журнал «Інтелект XXI»*. 2016. № 5. С. 167-171
99. Трачова Д. М. Формування окремих елементів амортизаційної політики підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2016. № 14. С. 101-106
100. Трачова Д. М. Дослідження ролі прискореної амортизації в стимулюванні інноваційного розвитку підприємства. *Технологический аудит и резервы производства*. 2016. № 6/4(32). С. 42-46
101. Трачова Д. М. Обліково-інформаційне забезпечення контролю здійснення амортизаційної політики підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. №3. С. 147-151.
102. Трачова Д. М. Роль обліку в інформаційному забезпеченні амортизаційної політики. *Вчені записки Таврійського національного*

університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2018. Т. 29 (68). № 3. С.184-190

103. Трачова Д. М. Дослідження впливу методики формування амортизаційного фонду на показники ефективності діяльності підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2018. №30. С. 146-151

104. Трачова Д. М. Обліково-інформаційний аспект формування амортизаційної політики. *Менеджмент та підприємництво: тренди розвитку (електронне наукове фахове видання)*. 2018. Вип. 3(05). С. 15-23 URL: <https://management-journal.org.ua/index.php/journal/article/view/62>

105. Трачова Д. М. Місце облікової інформації в системі постіндустріального інформаційного суспільства в контексті формування амортизаційної політики. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2018. Вип. 1 (36). С. 210-218

106. Трачова Д. М. Облікова складова сутності амортизаційної політики. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2018. Вип. № 2 (37). С. 145-149

107. Трачова Д. М. Обліково-інформаційний аспект формування амортизаційної політики. *Менеджмент та підприємництво: тренди розвитку (електронне наукове фахове видання)*. 2018. Вип. 3(05). С. 15-23

108. Трачова Д.М. Розвиток обліково-аналітичного забезпечення системи менеджменту підприємств: колективна монографія / за ред. проф. Куцика П.О. та Пилипенка Л.М. Львів: Растр-7, 2019. С.155-168.

109. Trachova Darg`ya Accounting and information support for the formation of depreciation policy: theory, methodology, organization International Symposium Experience. Knowledge. Contemporary Challenges „Necessity of new Economic-Social Paradigms in the current globalization Context” May 23rd - 24th, 2019. P.615-625

110. Трачова Д.М., Демчук О.М. Облікова складова методики інноваційно-орієнтованого оновлення основних засобів Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства». Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 201-203

111. Трачова Д.М. Концептуальні напрями розвитку амортизаційної політики в інформаційну епоху Бухгалтерський облік, оподаткування та контроль в умовах міжнародної економічної інтеграції: збірник тез доповідей всеукр. наук.-практ. конф. (10 жовтня 2019 р.) / відп. ред. Є.В. Калюга. К.: НУБіП України, 2019. С. 179.

112. Трачова Д.М. Амортизаційна політика підприємства: інформаційно-обліковий аспект Соціально-економічні проблеми розвитку бізнесу та місцевого самоврядування: тези доповідей II міжнародної науково-практичної конференції (13-14 червня 2019 р.) / відп. ред. Л. В. Синяєва. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. С. 116-120

113. Трачова Д.М., Демчук О.М. Концепція обліково-інформаційного забезпечення амортизаційної політики Сучасні наукові дослідження на шляху

до євроінтеграції: матеріали міжнародного науково-практичного форуму (21-22 червня 2019р.) Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного; за загальною редакцією д.т.н. Професора Надикто В.Т. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. 2019. Ч. 2. С. 267-270.

114. Трачова Д.М. Обліково-інформаційне забезпечення амортизаційної політики аграрних підприємств Сучасні тренди та перспективи логістики, маркетингу, збутової діяльності плодоовочівництва в епоху цифрових технологій : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 20-21 вересня 2019 р. / За заг ред. д. е. н., професора О. В. Аверчева. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 182-184.

115. Безверхня Ю. В. Управлінський облік: аналітичний аспект. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої, 2018. № 1(29). С. 192-198

116. Управління витратами фінансової й інвестиційної діяльності. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. № 1.1 (41.1). С. 9-12

117. Безверхня Ю. В. Сучасна методологія управлінського обліку. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*. 2016. №4(15). т.1. С. 5-9

118. Безверхня Ю. В. Проблеми та перспективи автоматизації управлінського обліку. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2015. № 1(29). С. 192-198

119. Безверхня Ю. В. Вплив глобалізації на розвиток управлінського обліку. *Збірник наукових праць Луцький національний технічний університет. Серія «Облік і фінанси»*. 2015. Випуск 12 (45). Ч. 2. С. 6-12

120. Безверхня Ю. В. Розвиток управлінського обліку під впливом глобалізації. *ОБЛІК, ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ: наукові нотатки. Міжнародний збірник наукових праць*. 2015. Випуск 1 (5). Ч.2. С. 31-36

121. Безверхня Ю.В., Плотніченко С.Р. Операційний менеджмент в системі управління підприємством. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2016. №1(30). С. 59-62.

122. Безверхня Ю. В. Проблеми та перспективи автоматизації управлінського обліку. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2015. № 1(29). С. 192-198.

123. Безверхня Ю. В. Приведення управлінського обліку до міжнародних стандартів. *Науковий журнал "Економічний форум"*. 2013. №.1. С. 397-400.

124. Безверхня Ю. В. Перспективи розвитку управлінського обліку на вітчизняних підприємствах. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 1(12). С.191-195. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/1_12_uk/36.pdf

125. Безверхня Ю. В. Актуальність управлінського обліку на сучасних підприємствах. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 6(17). С.365-369. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/6_17_ukr/68.pdf
126. Воронянська О. В. Внесок запорізької області в розвиток зернової галузі України та її економічні проблеми. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* № 1(36), 2018.
127. Воронянська О. В. Необхідність скорочення витрат на вирощування зернових культур. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2017. №2(34). С. 216-222.
128. Воронянська О. В. Планування і контроль інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств Запорізької області. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2016. № 1(30). С. 119-124.
129. Воронянська О. В. Інноваційний розвиток в Україні: проблеми сьогодення. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2015. № 1 (29). С. 34-37
130. Воронянська О. В. Інноваційний менеджмент в економічній системі агропромислового виробництва. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2015. № 1(29). С. 52-36.
131. Воронянська О. В. Зональний підхід до факторів виробництва зерна. / *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2014. № 4 (28). С. 28-31.
132. Voronynska O.V. Analysis of interaction between financial results of growing grain and technological costs. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2019. №1(39). С.34-38.
133. Voronianska O.V. Methodical approaches to defining marketing activity. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2018. Вип.8. Т.2. С. 29-43
134. Голуб Н. О. Основні аспекти та критерії обліково-аналітичного забезпечення при формуванні системи показників в управлінні підприємством. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. № 1.1. (41.1). С.25-28.
135. Голуб Н. О. Облік в системі забезпечення інформаційних потреб користувачів при управлінні підприємством. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*: *Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет*. 2016. Випуск 13(49). Ч.2. С.48-57.
136. Голуб Н. А. Гудвилл в системі економічних категорій і понять бухгалтерського учета. *Научно-производственный журнал «Индустриализация – основа нового экономического роста государства» спецвыпуск «Экономика и менеджмент»*. 2016. № 4. С.59-62.

137. Trusova N., Demchenco I., Golub N., Agieieva I. (2016) Variability of risk factors of slowing the financing of agricultural enterprises in Ukraine. *Global Journal of Management and Business Research: C Finance*, Vol. 16. Issue 9, pp. 25-30

138. Голуб Н. О. Бухгалтерський облік у системі управління підприємством / *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2015. № 1 (29). С.198-203.

139. Голуб Н. О. Теоретичні основи організації обліково-аналітичного забезпечення. *ОБЛІК, ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ: наукові нотатки. Міжнародний збірник наукових праць*. 2014. Вип. 4. С. 94-99.

140. Голуб Н. О. Актуальні питання фінансового обліку / Н. О. Голуб // *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2013. №1(21) Т.2. С. 59-65.

141. Голуб Н. О. Облік і контроль у системі стратегічного управління. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2013. № 2(22) Т.4. С. 53-58.

142. Голуб Н. О. Документальне забезпечення обліку витрат на поліпшення земель сільськогосподарського призначення. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2013. № 3. С. 52-56.

143. Голуб Н. О. Нематеріальні активи: значення та облік. Інфраструктура ринку. 2018. №17. С.437-440. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/17-2018>.

144. Голуб Н. О., Вольська А.О. Проблемні питання обліку списаної кредиторської заборгованості. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2019. Вип. 2 (51). С. 158-236.

145. Вольська А.О., Будняк Д.М., Голуб Н. О., Аспекти зайнятості людей з інвалідністю. *Приазовський економічний вісник*. 2019. 2(13). С. 231-235

146. Голуб Н. О. Екологічні аспекти бухгалтерського обліку для управління підприємством. Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Європейський вектор розвитку бухгалтерського обліку, фінансів та оподаткування в аграрному секторі економіки» (07 грудня 2018 р.) Київ, 2018. С. 22-23

147. Демчук О. М. Основи формування ефективної діяльності аграрних підприємств: теоретико-методичний аспект. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. № 1.1 (41.1). С.29-33.

148. Демчук О. М., Демчук Н. І., Ткаченко О. Н. Бухгалтерський облік і управління сільськогосподарськими підприємствами. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2017.

149. Зінов'єв Ф. В., Демчук О. М. Потенціал молокопереробного підприємства: оцінка, розвиток і ефективність. *Бізнес-навігатор: науково-*

виробничий журнал. Херсон : Міжнародний університет бізнесу і права, 2014. № 1 (33). С. 42-45.

150. Демчук О. М. Вплив факторів мікросередовища ринку молока на діяльність аграрних підприємств *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої*. Економічні науки. 2015. № 1 (29). С. 207-215.

151. James Dunn, Thomas Brunner, Daria Legeza, Anastasia Konovalenko, Olena Demchuk. Factors of the marketing macro system effecting children's food production *Economic Annals-XXI*. 2018.

152. Olena Demchuk. Agroecological and agroeconomic aspects of the grain and grain legumes (pulses) yield dynamic within the Dnipropetrovsk region (period 1966–2016). *Biosystems Diversity*. 2018. 26(2).

153. Демчук О. М. Особливості виконання кошторису бюджетними установами. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої*. 2018. №2(37). С.26-32

154. Ілляшенко К. В. Інформаційна активність підприємства та відображення її у звітності. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. №12(186). С. 341-348.

155. Ілляшенко К. В. Сучасний стан і подальші перспективи інвестиційної діяльності в АПК України. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2006. Т.2. №1(77). С. 13-17.

156. Ілляшенко К. В. Інформаційні системи управління в обліку й аналізі аграрних підприємств. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2013. №4(70). С.440-446.

157. Ілляшенко К. В. Облік і аналіз витрат інформаційної діяльності. *Економіка. Управління. Інновації*. 2015. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2015_2_9.pdf

158. Ілляшенко К. В. Сучасні інформаційні методи аналізу даних. *Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Серія «Облік і фінанси»*. 2015. Вип. 12 (45). Ч. 2. С.97-103.

159. Ілляшенко К. В. Методологія обліку доходів і витрат інформаційної діяльності. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*. 2016. №4(15), Т. 1. С. 9-13.

160. Ілляшенко К. В. Інвестиційна діяльність підприємств: обліково-аналітичний аспект. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. № 1.1 (41.1). С. 41-45

161. Ілляшенко К. В. Види діяльності в обліку та звітності підприємств в умовах переходу до інформаційної економіки. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (Економічні науки)*. 2017. № 1 (33). С.202-208.

162. Ілляшенко К. В. Облікові аспекти формування показників статистичної звітності. *Економіка та суспільство*. 2018. №15. С.833-836.

163. Ілляшенко К. В. Реформування обліку та звітності: інформаційно-аналітичний аспект. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 3 (14). С. 422-425
164. Ілляшенко К. В. Роль інтелектуального аналізу даних у сучасному бухгалтерському обліку. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 6(74). С.219-226.
165. Ілляшенко К. В. Використання методів data mining в бухгалтерському обліку. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 6 (17). С. 374-376.
166. Ілляшенко К. В. Інформаційна безпека сучасного бухгалтерського обліку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. №40. С. 179-184.
167. Ілляшенко К. В. Трансформація вітчизняної економіки: обліково-аналітичний аспект. *Науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку»*. 2019. № 38. С.433-439.
168. Костякова А. А. Управлінський облік як джерело інформаційного забезпечення системи управління. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. № 1.1 (41.1) С. 49-54.
169. Костякова А. А. Методика бюджетування витрат рослинництва. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (Економічні науки)*. 2015. № 1 (29). С.174-179.
170. Костякова А. А. Методи обліку витрат у рослинництві. *Облік і фінанси*. 2017. № 2 (76). С. 13-20 URL: <http://www.afj.org.ua/ua/journals/2017/2>
171. Костякова А.А. Класифікація витрат виробництва в рослинництві за цільовим підходом. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (Економічні науки)*. 2017. № 2 (9). С. 306-314
172. Костякова А. А. Європейські принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності: облікові новації 2018 року. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (Економічні науки)*. 2018. № 2(37). С. 40-47.
173. Костякова А. А. Стратегічний аналіз структури капіталу підприємства. *Регіональна економіка та управління*. 2019. Ч.1. № 2 (24). С. 141-146
174. Костякова А. А. Стратегічний управлінський облік: сутність та поняття. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 39-2. С. 99-102
175. Костякова А.А. Застосування бенчмаркінгу для визначення конкурентоспроможності підприємства. *Теорія та практика управління розвитком економіки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 10 жовтня 2019 р.* / Відпов. за вип. С. Остапчук. К.: ТОВ «ВІПО», 2019. С. 43-46
176. Костякова А.А. Теоретичні аспекти управління ризиками та невизначеністю діяльності в обліку. У Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених, аспірантів, здобувачів і студентів «Облік, аналіз і контроль в стратегії розвитку економіки України». М. Луцьк, 27 квітня 2019.
177. Костякова А.А. Облік і звітність у формуванні дієвого інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління суб'єктів

господарювання. *Тези міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічні проблеми розвитку бізнесу та місцевого самоврядування»: зб. матер. конференц.* м. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. С. 396-399

178. Костякова А.А. Звіт про управління: облікові новації 2018 року. *Європейський вектор розвитку бухгалтерського обліку, фінансів та оподаткування в аграрному секторі економіки: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. (7 грудня 2018 р., м. Київ) / Відпов. за вип. Ю.С. Бездушна. К.: ННЦ «ІАЕ», 2018. С.121-124*

179. Костякова А.А. Гармонізація національних та міжнародних стандартів обліку та фінансової звітності. Внутривузівська конференція ТДАТУ, 2017, м. Мелітополь. С.1-6

180. Костякова А.А. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення розрахункових операцій з дебіторської заборгованості. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 20 квітня 2017 року). Частина 1. – Полтава: РВВ ПДАА, 2017. С.135-139*

181. Костякова А.А. Становлення та розвиток стратегічного управлінського обліку. *Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки :Зб. наук. статей за мат. III Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 13 – 14 квітня 2017 р.) / НМетАУ. м. Дніпро, 2017. Т. 2. С. 586-589*

182. Костякова А.А. Удосконалення бухгалтерської звітності з обліку кредиторської заборгованості. *Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації : збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Хмельницький, 22-23 вересня 2017 року); за заг. ред. д.е.н., проф. Синчака В.П. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2017, С.293-294 124*

183. Костякова А.А. Економічна сутність витрат та їх визнання відповідно до потреб обліку та управління. *Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки»: м. Дніпропетровськ, 12-13 квітня 2016р. Частина 5. Секція 5. С. 332-341*

184. Костякова А. А. Облік витрат за видами діяльності. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 11 трав. 2016 р. / редкол. : З. В. Гуцайлюк, В. А. Дерій, Г. П. Журавель [та ін.]. м. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. С. 130-132.*

185. Костякова А.А. Узгодженість процесу бюджетування з системою обліку та контролю. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції., м. Харків, 25 листопада 2016 року, Х.: ХНАДУ. Т. 2. С. 270-271*

186. Костякова А.А. Бухгалтерський облік накладних витрат рослинництва: управлінський аспект. Accounting, analysis and audit activities of the enterprises: problems, trends, prospects: Collective monograph. SAUL Publishing Ltd, Dublin, Ireland, 2016. Pp.108-122.

187. Костякова А.А. Облік, оцінка та аналіз діяльності ПАТ «Мотор Січ» в умовах ризику та невизначеності. Управління соціально-економічним розвитком країни, регіону, підприємства в умовах кризи (виробнича, будівельна та транспортна галузі) : моногр. / за ред. Л.М. Савчук. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2019. С. 136-145.

188. Костякова, А. А. Облік витрат на виробництво продукції рослинництва : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня кандидата. екон. наук. – ННЦ «Інститут аграрної економіки». К., 2010. 20 с.

189. Костякова А.А. Свідоцтво про реєстрацію авторського права № 84228 на Науковий твір «Бухгалтерський облік накладних витрат рослинництва: управлінський аспект» (дата реєстрації 09.01.2019р.)

190. Костякова А.А. Свідоцтво про реєстрацію авторського права № 88329 на Науковий твір «Методичні рекомендації до проведення практичних занять з дисципліни «Стратегічний управлінський облік і аналіз» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності «Облік і оподаткування». (дата реєстрації 08.05.2019р.)

191. Кучеркова С. О. Окремі аспекти щодо податкового навантаження. *Інфраструктура ринку*. 2019. №27. С. 297-300

192. Кучеркова С.О. Бухгалтерський і податковий аспекти визначення прибутку: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Інфраструктура ринку*. 2019. №35 С. 459-465

193. Кучеркова С. О. Стан та напрями вдосконалення податкового адміністрування. *Облік і фінанси*. 2018. №3. С. 105-110

194. Кучеркова С. О. Окремі аспекти податкового адміністрування. *Облік і фінанси*. 2018. №2. С. 84-88

195. Кучеркова С. О. Використання інформаційних технологій для просування малого бізнесу: зарубіжний досвід. *Облік і фінанси*. 2017. №1. С. 161-168 Режим доступу: <http://www.afj.org.ua/ua/article/460/>

196. Кучеркова С. О. Роль обліково-аналітичної системи при формуванні звітних показників. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. № 1.1 (41.1). С.60-64.

197. Кучеркова С. О. Глобальні проблеми економіки України через призму інформаційних ресурсів. *ОБЛІК, ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ: наукові нотатки. Міжнародний збірник наукових праць*. 2017. Вип. 4 (16). Ч. 1. 264 с.

198. Кучеркова С. А. Совершенствование классификации затрат для целей управленческого и бухгалтерского учета. Актуальные вопросы экономики и агробизнеса: сборник статей VIII Международной научно-практической конференции (17 марта 2017 г., г. Брянск). В 4 ч. Ч. 2. Брянск: Изд-во Брянского ГАУ, 2017. 322 с.

199. Кучеркова С. О. Стратегія розвитку торгівлі малими підприємствами. Матеріали регіональної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку малого та середнього підприємництва», 12 грудня 2017р. ТДАТУ. м. Мелітополь. С. 90

200. Кучеркова С. О. Надання позики: оподаткування, облік. Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції (28-29 березня 2019 р.). Ч. 2. Дніпро: НМетАУ, 2019. С.210-213

201. Кучеркова С. О. Сравнительный анализ налоговых систем Швейцарии и Испании. Материалы XI Международной научно-практической конференции – «Трансформация опыта менеджмента агробизнеса Европейского Союза в Казахстан и страны Центральной Азии», «Дулатовские чтения – 2019», С. 112-117

202. Кучеркова С. О. Проблеми визначення бази оподаткування єдинниками четвертої групи. Проблеми обліку, аудиту, аналізу та оподаткування в умовах глобалізації економіки: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (25 лютого 2019року). Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. С.146-148

203. Кучеркова С. О. Роль і значення обліково-інформаційного забезпечення в управлінні підприємством. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2016. № 1 (30). С. 106-110

204. Кучеркова С. О. Особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 25 листопада 2016 року). Х.: ХНАДУ. Т. 2. 343 с.

205. Кучеркова С. О. Покращення інформаційного забезпечення визначення фінансових результатів і відображення їх у звітності. III Міжнародна науково-практична конференція «Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки». Луцьк : ЛНТУ. 2016. 323с.

206. Кучеркова С. О. Облік оренди земельних ділянок і земельні відносини у соціально-економічному середовищі. *Молодіжний економічний дайджест: наук. електронний журн.* 2015. № 2-3 (5-6). С.235-242

207. Кучеркова С. О. Покращення інформаційного забезпечення обліку поточних зобов'язань на підприємстві. Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю: Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 2015 р., 26 листопада, м. Мукачево. 538 с.

208. Кучеркова С. О. Управлінський облік витрат на виробництво продукції рослинництва. *Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки. Міжнародний збірник наукових праць.* 2015. Вип. 1(5). Ч. 2. С. 200-206

209. Кучеркова С. О. Значение земельных отношений в жизнедеятельности и развитии сельских территорий. Формирование инфраструктуры развития регионального АПК: теория и практика : материалы

XIV Международной научно-практической конференции. Барнаул, 24-25 сентября 2015 г. / Алтайский отдел ФГБНУ СибНИИЭСХ; под науч. ред. проф. Г.М. Гриценко. Барнаул: Алтайский дом печати, 2015. 378 с.

210. Кучеркова С. О. Застосування інформаційних технологій в обліку розрахунків за податками. *Виклики соціально-орієнтованої економіки в євроінтеграційних умовах*. Зб. наук. праць. 2015. С. 27-29

211. Кучеркова С. О. Роль бухгалтерської звітності як джерела інформації при залученні інвестицій. *Облік і фінанси*. 2014. №3 (65). С. 47-52

212. Кучеркова С. О. Етапи запровадження і використання МСФЗ в Україні. *Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки. Міжнародний збірник наукових праць*. 2014. Вип. 4. С. 235-241

213. Кучеркова С. А. Методика анализа безубыточности производства продукции растениеводства Кучеркова С.О. Методика анализа безубыточности производства продукции растениеводства // Научно-производственный журнал спецвыпуск «Экономические науки» VI Международная научно-практическая конференция: Таможенный союз и Евразийское экономическое сообщество: сотрудничество во имя прогресса» Костанайский инженерно-экономический университет им. М. Дулатова Казахстан декабрь 2014 года. С.289-293

214. Кучеркова С. О. Лизинг, как альтернативный источник финансирования деятельности в АПК. Формирование конкурентоспособной экономики АПК региона: теоретический и практический аспекты: материалы XIII Международной научно-практической конференции. Барнаул, 23-24 сентября 2014 года // Алтайский отдел ФГБНУ Сибирский НИИ экономики сельского хозяйства Россельхозакадемии; под науч. Ред. Г.М. Гриценко. – Барнаул: Алтайский дом печати, 2014. С. 379-381

215. Кучеркова С.А. Пути повышения инвестиционной привлекательности предприятия. Экономика и управление предприятиями, отраслями и комплексами в условиях инновационного развития: сб. материалов Международной научно-практической конференции (21 октября 2013, г. Тверь)/ под общ. ред. О.М. Дюжиловой, Г.Г. Скворцовой. Тверь: ООО «Документ-Сервис», 2013. С. 96-102

216. Кучеркова С. О. Финансовая отчетность - источник информации для принятия управленческих решений // V Международная научно-практическая конференция: Таможенный союз и Евразийское экономическое сообщество: сотрудничество во имя прогресса» Костанайский инженерно-экономический университет им. М. Дулатова Казахстан 22 ноября 2013 года.с.296-299

217. Кучеркова С. О. Управління ризиками як напрямок покращення фінансових результатів в системі економічної безпеки. Розвиток облікової і фінансової складових економічної науки та практики: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 вересня 2013 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. Б.В. Мельничук. К.: ННЦ «ІАЕ», 2013. С. 294-299.

218. Левченко О. П. Проблеми організації обліку основних засобів та шляхи їх вирішення. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. №1.1 (41.1). С. 64-68.

219. Левченко О.П. Шляхи удосконалення організації обліку виробничих запасів. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2014. №4(28). С. 266-271
220. Левченко О. П. Проблеми формування облікової політики в сільськогосподарських підприємствах. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2015. №3(28). С. 66-70
221. Левченко О. П. Проблеми застосування міжнародних стандартів аудиту в Україні. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: збірник матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (26 лютого 2015 р.; м. Київ) / Відпов. за вип.Б.В. Мельничук. К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. С. 333-337
222. Левченко О. П. Теоретичні основи організації обліку необоротних активів на сільськогосподарському підприємстві. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2016. № 1(30). С.110-115
223. Левченко О. П. Особливості обліку розрахунків по оплаті праці з персоналом підприємства/ *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2018. №3(32). С.274-279
224. Левченко О. П. Концепція організації обліку в оптово-роздрібному торговому підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 26.
225. Сахно Л. А. Облік і аудит екологічної складової в діяльності агропромислового підприємства. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. № 1.1 (41.1). С. 73-77
226. Сахно Л. А. Ways of auditing setting in ukraine and EU. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2014. № 4(28).с. 258-261
227. Сахно Л. А. Концепція розвитку земельного аудиту в Україні. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва*. 2015. Т. 2. с. 315-317.
228. Сахно Л. А. Registration-analytical providing of audit of agrarian enterprises. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / За ред. Л.В. Синяєвої. 2016. № 3(28). с. 84-90
229. Сахно Л. А. Modern aspects of land audit. *Економіка і організація управління: збірник наукових праць*. 2016. №4 (24). с. 254-262.